# CARMEN CIOFU

# INTERACTIUNEA PARINTI-COPII

*Motto: Ca sa fii om intreg, atatea sunt necesare...*
*Geo Bogza*

Tabla de materii

Relatia parinti-copii din perspectiva istorica
Motivatia de a deveni parinti
Comunicarea
Comunicarea sociala
Comunicarea verbala
Comunicarea extraverbala
Descrierea comunicarii mama-copil
Atasamentul precoce mama-copil
Conceptul de dialog
Atasamentul
Comportamentul vizual si rolul lui in comunicare
Secventele comunicarii
Organizarea temporala a comunicarii (ritmicitatea)
Imitatia
Repetitia
Alimentarea copilului, prilej de comunicare
Comunicarea prin intermediul obiectelor (jocul)
Dezvoltarea si stimularea competentelor copilului
Preadaptarea sociala a nou-nascutului
Diferente temperamentale intre copiii
Dezvoltarea motorie
Dezvoltarea cognitiva
Inteligenta copilului
Comportamentul prosocial si socializarea
Dezvoltarea afectivitatii
Achizitia lingvistica
Jocul copilului
Teoria psihanalitica a lui Freud
Dezvoltarea sexualitatii la copil
Complexul Oedip
Relatia intre evolutia sexualitatii infantile si tulburarile de comportament
Copilul si familia
Familia
Interactiunile din cadrul familiei
Crizele familiei
Parintii adoptivi
Comunicarea parinti-adolescenti
Influenta bolii cronice a copilului asupra comunicarii familiale
Reactia parentala la moartea copilului
Tipuri de dominare parentala
Parintii autoritari si disciplinarea copilului
Parinti hiperprotectori
Parinti indulgenti
Parinti agresivi
Familia disfunctionala

Oferit de www.referat-e.net GRATUIT

Vulnerabilitatea la *stress*
Separarea pe termen lung
Separarea de scurta durata
Dezacordul si disarmonia familiala
Stiluri alternative de viata familiala
Copilul neglijat
Manifestarile clinice conditionate de atitudini parentale perturbate
- Malnutritia si intarzierea cresterii de cauza neorganica
- Disfunctii psihice specifice copilariei
- Tulburari somatoforme
- Comportamentul alimentar al copilului si tulburarile ingestiei de alimente
- Tulburari de eliminare
Controlul voluntar al mictiunilor si enurezis
Controlul sfincterului anal si encoprezis
- Tulburarile somnului la copil
- Tipatul primitiv la sugar
- Retard mental
- Depresie
- Anxietate
Index ?
Bibliografie

Oferit de www.referat-e.net GRATUIT

RelaTia parinTi-copii din perspectiva istorica

In cursul dezvoltarii ontogenetice, fiinta umana trece prin etape succesive care-i permit sa treaca de la situatia de dependenta totala (biologica si sociala) la cea de independenta.

Perioada de gestatie este relativ lunga la om (280 zile), timp in care cresterea embrionului si apoi a fatului este vertiginoasa. In aceasta perioada produsul de conceptie se afla intr-o dependenta totala de organismul mamei, relatie ce a fost comparata cu parazitismul din biologie. In momentul nasterii, prin sectiunea cordonului ombilical, nou-nascutul devine independent biologic, dar este inca foarte dependent social. El are nevoie de prezenta mamei, care este indispensabila. Relatia cu mama si apoi cu familia transforma copilul intr-un individ independent social la sfarsitul adolescentei. Tanarul se poate separa insa de familie doar atunci cand a devenit si independent economic (figura 1). Perioada corespunde maturizarii fizice, cognitive si sexuale si este considerata a fi varsta de peste 18 ani. Pana la aceasta data, copilul se afla sub controlul familiei, care isi propune sa-i rezolve toate nevoile lui, de la cele mai simple (hrana, imbracaminte), pana la cele mai complexe (implinirea personalitatii, program educational adecvat si integrarea sociala). Abia dupa aceea sarcina familiei s-a incheiat.

Examinand situatia cuplului parinti-copii de-a lungul timpului, se poate spune ca desi din punct de vedere aI trecerii de la dependenta la independenta fiintei umane nimic nu s-a schimbat, conceptia societatilor si diferitelor culturi referitoare la relatia parinti-copii si rolul de tutela al familiei a suferit modificari.

In lucrarea *Istoria culturilor si civilizatiilor,* de Ovidiu Drimba, sunt evocate si variate aspecte ale relatiei parinti-copii in societatile oranduirilor sclavagiste si feudale.

Figura 1. Dezvoltarea biologica si sociala a copilului si dependenta lui la diferite varste (dupa J. Dunovschi)

In *Codul lui Hamurabi* se mentiona ca in societatea sumeriana era permis tatalui sa-si vanda copiii ca sclavi; sclava care daruia stapanului ei un copil devenea libera.

In *Egiptul antic,* citindu-1 pe G. Nolli, O. Drimba scria ca: *Poate ca nici un alt popor din Orientul antic nu a avut despre familie o conceptie atat de sanatoasa si de moderna ca vechii egipteni.* Ei aveau un numar mare de copii, dar nu practicau obiceiul de a-i abandona pe cei nedoriti. Copilul era alaptat pana la varsta de 3 ani pentru ca exista credinta, ca in timpul alaptarii mama nu mai putea deveni gravida.

In *societatea antica ebraica* se noteaza autoritatea absoluta a tatalui asupra celorlalti membri ai familiei. El putea sa-si vanda fiicele ca sclave si sa-si ucida fiii razvratiti sau neascultatori (cu incuviintarea comunitatii). Nu aveau insa dreptul sa vanda copiii de sex masculin. Copiii erau considerati o binecuvantare la vechii evrei si erau inconjurati cu dragoste si grija. Copiii erau invatati sa se supuna hotararilor familiei si era prevazuta pedeapsa cu moartea pentru copilul care lovea sau isi blestema parintii.

In *societatea antica persana,* regimul familial si viata de fiecare zi a familiei era din multe puncte de vedere la un nivel moral superior altor popoare ale orientului antic. Femeia datora ascultare absoluta sotului ei. Nasterea unui baiat era intampinata ca o mare bucurie. Avortul era pedepsit cu moartea, iar femeia adultera era iertata daca era insarcinata. Educarea copiilor in primii 5 ani de viata intra in sarcina mamei.

In *societatea antica indiana* prima indatorire morala, dupa cea religioasa, era ca familia sa aiba multi copii caci a avea copii insemna continuarea cultului stramosilor. Avortul era considerat o crima tot atat de grea ca si asasinarea unui preot. Nasterea era considerata insa un eveniment impur si parintii, impreuna cu copilul, erau supusi unui ritual de purificare la 10 zile dupa nastere.

Oferit de www.referat-e.net GRATUIT

In *societatea antica chineza,* forta si coeziunea familiei se baza pe solidaritatea acesteia, fundamentata pe cultul stramosilor, care justifica si obligatia fiecarui chinez de a avea copii. Femeia care nu avea copii nu era bine vazuta in societatea antica chineza si sterilitatea femeii putea constitui un motiv de divort. Deoarece copiii de sex feminin erau considerati o grea povara pentru familie, daca se nasteau mai multe fete acestea erau parasite in camp si lasate sa moara de foame si frig. Infanticidul isi avea explicatie in marea saracie in care traia acest popor in antichitate.

In *Japonia antica* se credea ca la nastere copilul avea deja varsta de un an; nasterea gemenilor era considerata o rusine. In aceasta parte a lumii functionau casatoriile de proba, iar o casatorie nu se considera consumata decat dupa nasterea primului copil.

In *perioada clasica a civilizatiei grecesti* (secolul V i.e.n.) nasterea unui copil era considerata un eveniment fericit. Daca acest copil nu era insa recunoscut ca legitim sau familia nu dispunea de mijloace materiale ca sa-1 creasca, copilul era parasit intr-un loc public, de unde era luat de catre altcineva ca sa-1 hraneasca, uneori cu scopul declarat de a fi vandut ulterior ca sclav. In Sparta era obligatorie abandonarea copiilor prematuri. sau a celor cu malformatii congenitale. Daca nu se gasea cineva care sa ia de suflet un copil parasit, aceasta sarcina o prelua statul, dar copilul avea ulterior statut de sclav si trebuia sa plateasca despagubiri pentru cheltuiala facuta dupa care se putea elibera. In Atena cetatea se ingrijea de educarea copiilor, astfel ca in timpul lui Pericle putini erau cei care nu stiau carte.

In aceeasi perioada, *civilizatia romana* recunostea autoritatea nelimitata a tatalui, care avea drept de viata si de moarte, atat asupra mamei, cat si asupra copiilor, pe care ii putea ucide sau vinde ca sclavi. Copiii care sufereau de malformatii congenitale sau cei care nu erau recunoscuti ca legitimi erau abandonati si lasati sa moara. Parintii aplicau din plin pedepse corporale severe. Deoarece toti cetatenii Romei erau stiutori de carte, primii dascali ai copiilor erau chiar parintii.

Infanticidul practicat in timpul societatilor antice se explica prin sistemul economic inapoiat, care nu asigura hrana tuturor membrilor societatii. Infanticidul se practica cu participarea activa a societatii sau cu acceptarea tacita a acesteia. Cel mai des se utiliza traumatizarea mortala a nou-nascutului la nastere sau omorarea rituala a copiilor mai mari.

*Cultura si civilizatia bizantina,* care a inflorit in primele secole ale primului mileniu al erei noastre, trebuie considerata o sinteza a culturilor lumii antice in declin (O. Drimba). Sentimentul familiei si relatiile familiale erau mai intime si mai puternice in lumea bizantina decat fusesera in antichitate. Copiii nelegitimi erau recunoscuti alaturi de cei nascuti din casatorii legitime, iar din secolul XII fetele aveau acces la scoala.

*Societatea medievala* era confruntata cu saracie, accentuata de calamitati naturale, razboaie interminabile, numeroase epidemii care decimau populatia, generate de lipsa conditiilor de igiena si a celor mai elementare cunostinte de epidemiologie. In aceste conditii, societatea era confruntata cu fenomenul demografic, natalitate mare, mortalitate generala si infantila foarte mare. Durata medie de viata nu depasea 30 de ani. Ingrijirea initiala a copiilor se reducea la asigurarea supravietuirii fizice. Deoarece multi copii mureau foarte devreme, parintii se atasau de copiii lor abia atunci cand erau siguri ca acestia vor trai. Copilul era considerat inlocuibil cu un altul si era investit cu mica valoare ca persoana. Dominand spiritul religios si ideea ca omul este produsul unei creatii spontane, copilul era privit doar cantitativ diferit fata de adult. In Evul Mediu, copilul era privit ea o miniatura a unui om matur, fara sa i se recunoasca nimic din caracteristicile lui specifice. In operele de arta ale timpului copilul are trasaturile unui adult in miniatura.

In *Evul Mediu* familia imita autoritatea statului feudal centralizat. Tatal avea puteri depline asupra fiului sau (care scapa de sub aceasta tutela doar cand devenea razboinic). Fetele ramaneau supuse tatilor si sotilor lor toata viata.

Intre cruciade si batalii ideologice cu papii, imparatul Frederick II de Hohenstaufen (1194-1250), imparatul Sfantului Imperiu Roman Germanic, a avut ragazul sa initieze un studiu privind dezvoltarea copiilor, probabil primul din lume, in stilul secolului XIII in care traia. El a luat un grup de copii mici din sanul familiei si l-a incredintat unor femei pentru ingrijire. Acestea aveau datoria sa le ofere doar hrana si masuri elementare de igiena (sumare). Frederick II astepta sa afle ce limba vor vorbi acesti copii care nu auzisera niciodata voce omeneasca si nu fusesera niciodata luati in brate. Nu a reusit sa afle, deoarece toti acesti copii au murit. S-a crezut atunci ca experimentul acesta crud nu a permis concluzii.

Incepand cu *secolul XII,* societatea medievala este confruntata cu ceea ce azi se numeste explozie

demografica. In ciuda faptului ca mortalitatea infantila era de 200 ‰ iar cea neonatala 100 ‰, un oras cum era Costantinopolul avea la inceputul sec XIII, circa 150.000 locuitori. Metodele anticonceptionale si avortul provocat se practicau chiar la acea data, dar natalitatea ramanea foarte mare. Cresterea numarului populatiei ameninta cu foamea cronica, de aceea cei saraci recurgeau la infanticid sau la abandonarea copiilor nedoriti pe treptele bisericilor. Confruntata cu asemenea probleme, in numele umanitatii, societatea medievala ia masuri pe care azi le-am numi asistenta sociala. Sub forma unor actiuni filantropice finantate de biserica sau de cei bogati se organizeaza orfelinate (primul este semnalat la Milano in anul 797), azile si spitale. Adoptarea unor copii abandonati este semnalata in secolul XV.

Democratizarea atitudinii fata de copil nu putea fi conceputa fara democratizarea societatii, semnalata in timpul Renasterii. Continutul epocii reiese din celebra definitie: *Descoperirea lumii, descoperirea omului* (Jules Michelet).

Produsul tipic al epocii este individul autonom care nu se bizuie decat pe ratiune si propria lui experienta. In acest context, se schimba mentalitatea fata de copil: acesta nu mai este considerat o miniatura a adultului, ci un personaj independent, cu caracteristici proprii. Schimbarea de conceptie este reflectata in imaginile artistice ale cuplului mama-copil, reluate in variate ipostaze de marii artisti ai timpului (Rafael, Leonardo da Vinci, Michelangelo).

*Secolul XVIII, secolul iluminismului in Franta,* prezinta un punct de vedere nou referitor la copil. In lucrarea sa *Emile* devenita apoi celebra tocmai pentru ideile inaintate pe care le propunea, J. J. Rousseau cere o revizuire radicala a atitudinii fata de copil. El emite ideea progresista ca la nastere omul este inocent, dar devine corupt prin educatia severa, diferite restrictii si limitari impuse de disciplina rigida a timpului. Autorul pledeaza pentru libertatea si autonomia copiilor.

Industrializarea precapitalista si apoi cea capitalista se dovedeste a fi un factor limitant pentru marimea familiei. Insecuritatea economica de care sufera populatia saraca pune problema reducerii numarului de copii din familie. Urbanizarea (presupusa de industrializare), scade suprafata locuintelor si are ca efect neasteptat cresterea contactului repetat dintre parinti si copii cu consecinta previzibila, schimbarea relatiei parinti-copii.

Inceputul *secolului XX* gaseste Anglia in plina perioada de industrializare capitalista, dar starea de sanatate a sugarilor si copiilor era departe de a fi satisfacatoare. In anul 1901 mortalitatea infantila din Anglia era de 161‰, cauzele principale de deces fiind reprezentate de rujeola si meningita tuberculoasa. Nu lipseau malnutritia si neglijarea copilului. S-au initiat atunci masuri de asistenta medicala supravegheata de stat; s-a intuit inca de pe atunci valoarea alimentatiei naturale, s-au promovat masuri de igiena, s-a acordat atentia cuvenita exercitiilor fizice si s-a introdus o disciplina rigida in cresterea si educarea copiilor.

Pana in anii ’20 familia era alcatuita din membrii a 2-3 generatii si se prevedea ca descendentii sa ramana in preajma familiei pentru a inmulti numarul bratelor de munca. Fiecare familie avea multi copii, deoarece nu se practica controlul constient al numarului de nasteri, iar speranta de viata era foarte mica (de exemplu, in comparatie cu standardele de la sfarsitul secolului nostru). Inceputul secolului XX coincide cu perioada cand se considera ca un copil are nevoie de asistenta calificata doar atunci cand este bolnav. Copiii erau ingrijiti acasa cu complicitatea numeroasei familii care ocupa de obicei o singura locuinta. Dominau bolile infectioase, consecinta conditiilor sanitare defectuoase si a locuintelor foarte aglomerate si neigienice.

Este perioada in care avantul bacteriologiei atrage atentia ca simpla fierbere a laptelui poate avea ca efect scaderea numarului imbolnavirilor digestive la sugar, care in epoca reprezentau un important contingent care crestea mortalitatea infantila.

Dupa *primul razboi mondial,* cand natura infectioasa a bolilor copilului era deja dovedita, copilul devine victima izolarii excesive de familie sau de apartinatori daca era vorba de copiii internati in spital. Aceasta separare era facuta pentru motive epidemiologice, ignorandu-se versantul psihologic al problemei.

Experienta orfelinatelor aduce in atentie problema *hospital-ismului* ca o consecinta a separarii pe termen lung intre parinti si copii. In anul 1910 S. Freud lanseaza celebra sa teorie, care a fost mai mult sau mai putin acceptata de teoreticienii dezvoltarii copilului. El enunta ideea ca dezvoltarea copilului (S. Freud se refera in special la dezvoltarea psihosexuala) depinde de interactiunile parinti-copii. Cum experienta copilului oscileaza intre gratificatie si frustrare, marele medic austriac propune o educatie flexibila, care corespunde mai bine nevoilor copiilor.

Oferit de www.referat-e.net GRATUIT

Teoria behaviorista emisa de Watson (1928) considera ca toate comportamentele copilului sunt invatate. Parintii afla acum ca modelul comportamentului parental este cel pe care si-1 va insusi copilul. Se emite pentru prima data ideea educarii parintilor care au responsabilitatea cresterii copilului. An de an se adauga noi observatii si au loc schimbari de optica privind interactiunea parinti-copii.

Dupa *cel de-al doilea razboi mondial,* utilizarea larga a antibioticelor si vaccinarilor precum si cresterea nivelului de trai la cote nemaiintalnite a influentat favorabil starea de sanatate a copilului, mortalitatea infantila scazand vertiginos. Pentru tarile in care valorile procentului de mortalitate infantila se mentin ridicate (Romania face parte dintre aceste tari daca este comparata cu standardele Europei), se vorbeste despre o *fractiune evitabila a mortalitatii infantile*. Rolul masurilor profilactice in controlul starii de sanatate a populatiei a crescut remarcabil si comunitatea internationala si-a propus ca obiectiv major mentinerea si promovarea sanatatii copilului. Astfel s-a nascut “Declaratia drepturilor copilului” la care Romania a aderat in anul 1994.

*Epoca moderna* dispune de conceptul de planificare familiala prin folosirea larga a mijloacelor anticonceptionale. S-a schimbat expectanta privind dimensiunea familiei. Se estimeaza ca un numar mai mic de copii intr-o familie ar permite un plus de investitie psihologica si posibilitatea de a li se oferi conditii educationale mai bune. Familia moderna tipica europeana este alcatuita din tata, mama si doi copii; ambii parinti lucreaza si amandoi contribuie la cresterea si dezvoltarea copiilor. Pentru famiile cu mai multi copii, atunci cand mama lucreaza pentru rotunjirea veniturilor, se restructureaza rolurile, fratii mai mari preluand din sarcinile de ingrijire ale fratiilor mai mici.

Dupa anul 1990, neurobiologul pediatru Dr. Harry Chugani de la Universitatea de Stat Wayne din Detroit a facut o demonstratie extrem de interesanta. Cu ajutorul PET *(positron emission tomography),* a demonstrat zone de activare metabolica a structurilor nervoase ale creierului sugarului care se amplifica remarcabil dupa nastere, in relatie directa cu numarul stimulilor la care este supus copilul. Desi este un lucru dovedit ca structura si functionalitatea creierului, inclusiv temperamentul sunt genetic determinate (peste 70.000 din cele 100.000 de gene cu care ne nastem sunt implicate in dezvoltarea sistemului nervos), stimularea postnatala, experienta personala este la originea sinapsogenezei. Stimularea este optima intr-o interactiune normala parinti-copii si ea ar putea fi ameliorata daca acestia ar cunoaste toate beneficiile stimularii precoce asupra dezvoltarii cognitive a copilului. Copiii necesita multa atentie si timp, iar aceasta oferta in primii 3 ani este cruciala pentru dezvoltarea lui ulterioara. Experientele precoce activeaza sinapsele “adormite” la nastere. Astfel cortexul vizual dovedeste nivele remarcabile de activitate metabolica la varsta de 2-3 luni, coincizand cu fixarea privirii si primul zambet social, cortexul frontal devine activ in jurul varstei de 6-8 luni, cortexul auditiv se activeaza la auzul vocii mamei si apoi a fonemelor limbii materne. Invatarea muzicii (cantatul la pian sau la vioara) produce o modificare de lunga durata a circuitelor neuronale si, ulterior, judecata logico-matematica a acestor copii este net superioara celor care nu au beneficat de studii muzicale. Se demonstreaza astfel ca stimularea postnatala, mai mult decat factorii innascuti, au un rol primordial in realizarea complexitatii activitatii creierului uman si in ceea ce priveste unicitatea persoanei. Daca un copil traieste intr-o familie disfunctionala si este deprivat socio-familial, lobul temporal, locul unde sunt reglate emotiile se dovedeste inactiv metabolic si copilul va suferi nu numai cognitiv, ci si emotional datorita lipsei de stimulare. In tulburarile de comportament obsesiv-compulsive tot PET a dovedit activitatea metabolica crescuta la nivelul lobilor frontali si la nivelul ganglionilor bazali. Succesele geneticii medicale si demonstrarea modificarilor functionale la nivelul creierului in tulburari psihice, constituie veritabila noutate a acestui sfarsit de secol.

Se evidentiaza fatetele pluridimensionale ale relatiei parinti-copii si rolul familiei, ca sistem social si mediu de dezvoltare a copilului in primii ani de viata. Aceste descoperiri sunt contemporane cu transformarea perinatologiei intr-o problema de colaborare interdisciplinara, aplicarea geneticii medicale pentru prevenirea si diagnosticul prenatal al bolilor genetice, “redescoperirea” copilului handicapat si a problemelor lui de insertie sociala pe care medicina si le asuma.

Exista pericolul scaderii interactiunii parinti-copii. Tehnica alimentatiei artificiale a sugarului a devenit aproape impecabila. Exista o tendinta la scadere a numarului de copii alimentati natural (ceea ce indeparteaza mama de copil). Antrenarea femeilor in activitatea productiva ar putea sa scada numarul momentelor de interactiune mama-copil. Sistemul de asistenta sociala intervine in cazurile periclitate din motive sociale, dar institutionalizarea sugarului, presupune separarea acestuia de

familie.

Invatamantul medical superior, medicii pediatri, medicii de familie, nursele comunitare si sociale au datoria profesionala de a populariza in randul pacientilor cunostintele actuale privind importanta si complexitatea interactiunii parinti-copii si rolul central al familiei ca mediu optim pentru cresterea, dezvoltarea si educarea tinerei generatii.

MotivaTia de a deveni parinTi

Motivatia de a deveni parinti apare la un moment dat in evolutia cuplurilor stabile. Pentru a duce la indeplinire aceasta sunt necesare insa ajustari economice, sociale si psihologice ale familiei.

Motivatia variaza considerabil de la cultura la cultura. Uneori copilul este investit cu rolul de a mentine coeziunea familiei. Alteori este privit ca o datorie a familiei. Unele culturi percep aparitia copilului ca parte inevitabila a vietii, asupra careia nu se cade sa intervenim prin decizii constiente. Sarcina si ducerea ei la termen este de obicei o "afacere" de familie. In asteptarea copilului cuplul parental traverseaza o experienta placuta.

In cultura noastra sarcina este considerata o conditie normala. Nasterea este un eveniment de familie si nu un eveniment medical sau chirurgical chiar daca are loc in spital.

*Sentimentul matern* cunoaste o tripla motivatie si anume motivatia biologica, sociala si personala.

*Motivatia biologica* a sentimentului matern are la baza instinctul de reproducere (perpetuarea speciei). Se poate vorbi de instinct matern foarte precoce pe scara animala, dar se stie ca la fiintele inferioare protectia materna dureaza numai atat timp cat micul animal necesita ajutor pentru hrana si supravietuire. In momentul in care a ajuns matur si nu mai exista pericolul disparitiei speciei, fostii pui se despart de parintii lor si isi intemeiaza familii proprii. Se pot da numeroase exemple din biologie prin care se demonstreaza ca instinctul parental a fost mai puternic decat cel de conservare sau cazuri in care instinctul matern il domina pe cel de hranire (femela se sacrifica pe sine pentru a-si hrani puii). Referitor la instinctul matern, sunt inca discutii daca el trebuie considerat de acelasi grad cu instinctul de hranire. Cu exceptia instinctului de reproducere, toate celelalte instincte servesc in masura variata ca mecanism reglator pentru mentinerea echilibrului fiziologic al organismului, al homeostaziei si deci a supravietuirii. Supravietuirea individului nu depinde insa de satisfacerea instinctului sexual, desi acesta este obligatoriu daca ne referim la supravietuirea speciei.

Motivatia biologica este stimulata neurofiziologic si, de aceea, se manifesta identic la toti indivizii, fiind putin influentata de factorii de mediu.

Sentimentul matern uman are o permanenta de o viata. De altfel, instinctele omului sunt sterse si reprimate de constrangeri ale vietii sociale, astfel ca acest comportament este mai degraba invatat decat mostenit biologic.

*Motivatia sociala* nu este mai putin importanta. Dragostea de mama este pentru copil o sursa de securitate sociala, dar si o conditie esentiala, care transforma copilul intr-o fiinta sociala. Se stie ca frustrarea sociala nu conduce direct la moartea individului, dar poate realiza tulburari emotionale grave. Interactiunea mama-copil incepe foarte precoce (de la nastere) si este considerata un exemplu de interactiune sociala.

Mama este pregatita pentru rolul ei de ingrijire a copilului, prin motivatia sociala. Compararea sociala nu este lipsita de importanta, prin compararea sociala intelegand compararea unei atitudini cu ceea ce este sau nu este acceptat fata de standardele sociale ale culturii respective.

Natalitatea unei societati este influentata multifactorial, dar tine si de cultivarea sentimentelor de afectiune fata de copii. *Dragostea fata de copii este mai ales un produs al culturii si nu al naturii,* pentru ca acest sentiment se spiritualizeaza prin educatie. Bucuria de a-ti vedea prelungita viata intr-o fiinta noua, bucuria de a asista la achizitiile surprinzatoare ale copilului, care ne tulbura si ne incanta, satisfactia de a fi contribuit la nasterea unui om care sa devina util societatii, care sa realizeze ceea ce tu nu ai avut timp de a indeplini in viata, iata o parte din motivatia sociala a dragostei de mama.

*Motivatia personala* nu este lipsita de interes. Se stie ca dragostea pentru copii este o constanta a vietii psihice feminine, iar afectiunea fata de copii este un proces dominant in psihicul femeii. Copilul reprezinta expresia suprema a autorealizarii unei femei, concretizarea ideii de permanenta, dincolo de

Oferit de www.referat-e.net GRATUIT

hotarele existentei personale. Copilul schimba complet rolul si statutul de pana atunci al femeii, pe care o transforma in mama. Nu numai statutul social al mamei este altul, ci se schimba si auto-evaluarea. *Care femeie nu este plina de mandrie privind copilul nou venit pe lume, o fiinta atat de desavarsita, care nu este sublima prin ceea ce este, ci mai ales prin ceea ce poate deveni?*

Dupa nasterea copilului, femeia capata un tel precis si anume acela de a creste si proteja noua fiinta, si intreaga ei viata personala va fi marcata, pana la sfarsit, de acest eveniment.

Nasterea unui copil este un element psihofiziologic de echilibrare si implinire a personalitatii femeii. Din cele mai vechi timpuri se cunosc efectele corectoare ale maternitatii asupra temperamentului femeilor.

*Influenta culturii personale si a celei sociale* isi pune amprenta asupra calitatii dragostei de mama. Aceasta pentru ca expresia sentimentului de dragoste pentru copii are o importanta componenta spirituala; este legata de reprezentari, emotii, idei, imagini, educatia si cultura femeii. Motivatia personala si sociala a dragostei de mama este trezita si satisfacuta de conditii psiho-sociale, care depind mult de atitudinea societatii fata de acest deziderat. Necesitatile psihologice ale femeii-mama exprima modelul ei social si cultural. Intreg sistemul educational si de asistenta sociala trebuie sa tina seama de aceasta realitate.

Deoarece instinctul reprezinta numai o mica parte din comportamentul care guverneaza dragostea de mama, exista premize sociale, educationale si personale pentru constituirea prenatala a sentimentului matern.

In timpul sarcinii, sentimentele pentru viitorul nou-nascut cresc in progresie geometrica. Daca se suprapun conditii sociale nefavorabile (din cauza ilegitimitatii sarcinii sau din cauza statutului marital) exista premize ca asteptarea copilului sa aiba un efect psihologic negativ, cu semnificatie de factor psihopatogen. Chiar daca exista un sot legitim, care are insa o conduita reprobabila (este alcoolic sau are tulburari de comportament) sarcina poate fi privita ca un accident nedorit si firestile sentimente materne sunt reprimate cu brutalitate inca din fasa. Ambianta familiala are un rol covarsitor pentru dezvoltarea normala si evolutia ascendenta a sentimentelor de dragoste pentru viitorul copil.

Femeia gravida are constiinta imensei responsabilitati cu care este investita si, uneori, manifesta temeri privind nasterea si buna dezvoltare a copilului. Viitoarea mama este preocupata de tendinte contradictorii: sentimentul dragostei de mama care se amplifica, cu cat se apropie momentul nasterii, teama de a nu da nastere unui copil malformat, de a nu muri la nastere, de a nu putea creste copilul dupa exigentele actuale. Aceasta stare de anxietate este conditionata de personalitatea gravidei, de mediul social, factori culturali si familiali, experienta ei de viata, etc.

Cu toata pregatirea psihologica a gravidei care stie ca asteapta un eveniment cu semnificatie personala (femeia percepe mai putin semnificatia lui biologica si sociala), nasterea se constituie ca un moment de echilibru fizic si psihologic foarte fragil.

Nasterea presupune un *stress* biologic (schimbari fiziologice dramatice) si, uneori, un *stress* psihosocial, fiind necesare noi responsabilitati si readaptari emotionale. Responsabilitatea deosebita a femeii fata de sarcina si destinul viitorului copil fac din nastere o problema de psihologie sociala.

Nasterea eutocica include un travaliu normal din care rezulta un nou-nascut sanatos, bine si rapid adaptabil vietii extrauterine, dar si o stare psihofiziologica normala a parturientei, care trebuie sa traverseze momentul in liniste si demnitate.

Frica de durere cuprinde adesea femeia gravida in preajma travaliului. Teama de actul nasterii este esentiala in patologia durerii, ea generand tensiune psihofizica mai accentuata la nivelul musculaturii netede a uterului. Spasmul muscular care intervine se opune dilatatiei necesare a colului uterin, prelungind durata travaliului, determinand in plus durere mai intensa. Anxietatea mareste sensibilitatea algica care la randul ei creste tensiunea musculaturii netede si contractilitatea muschiului uterin. Componenta psihica a durerii la nastere scade pragul de receptie algica. Teama, anxietatea constituie factorul cel mai important al durerii la nastere.

Teama de durere la nastere este conditionata social-istoric si este intretinuta de discutii cu persoane neavizate, fiind mai accentuata la femeile cu comportament psihopatic. Nasterea fiind un proces psihosomatic prin excelenta, rolul medicului obstetrician, este de a deplasa domeniul nasterii din cel tehnic profesional in cel umanitar-psihologic.

Psihoterapia are rolul de a explica femeilor adevarul stiintific despre nastere. Printr-un proces instructiv-educativ, diferentiat dupa nivelul de instructie si gradul de cultura, se spera la distrugerea miturilor si a opiniilor fara fundament stintific.

Nasterea trebuie sa devina un act responsabil, care sa decurga intr-un climat psihic de calm si incredere. Femeia va trebui sa stie ca la nastere exista durere, dar este suportabila si acceptabila. Numai anxietatea o amplifica, dandu-i o coloratura patologica. De altfel, metodele analgezice moderne amelioreaza aceasta latura si nici o femeie care a nascut nu mai sustine ca durerea la nastere este intolerabila.

Daca un cuplu parental pierde unicul copil din cauza unui accident sau a unei boli incurabile, evenimentul este interpretat invariabil ca o drama, iar fostii parinti fac mari eforturi pentru redobandirea unui copil "inlocuitor". Riscul este maxim pentru familiile cu copil unic.

Daca societatea nu are o atitudine indiferenta fata de natalitate, femeile care sufera de sterilitate se simt rejectate social, frustrate, inregistrand situatia ca pe un insucces personal. Se stie ca membrii grupului se compara cu standardele grupului. Femeile care nu reusesc sa devina mame solicita cabinetele medicale care se ocupa cu problemele de sterilitate, cerand explicatii si tratamente care sa le rezolve aceasta invaliditate. Altfel, aceste femei dezvolta un complex de inferioritate si se simt izolate de societatea in care majoritatea familiilor au mai multi copii.

Desi nu este demonstrata existenta unei "baze" biologice a dragostei tatalui fata de copil, aceasta exista si deriva mai ales din calitatea relatiei cu mama copilului. Intervin insa si alti factori cum ar fi gradul lui de cultura si educatie, compararea sociala, experienta personala de viata, sentimentul de mandrie masculina (copilul se constituie ca o dovada indubitabila a virilitatii). Obligatiile pe care si le-a asumat la intemeierea familiei fac ca tatal sa se implice imediat dupa nastere in ingrijirea lui cu dragoste, iar societatea moderna promoveaza modelul parental de crestere a copilului. Doar in culturile cu model traditional aceste sarcini revin in exclusivitate compartimentului feminin al familiei, inteleasa intr-un sens larg (coabitarea mai multor generatii, care se implica in cresterea si educarea copiilor).

## COMUNICAREA

### *Comunicarea sociala*

Interactiunea umana este o categorie fundamentala a psihologiei sociale, iar comunicarea interumana trebuie interpretata ca o expresie particulara a interactiunii sociale.

Interactiunea umana a fost definita ca un proces de dependenta activa, reciproca si fundamentala intre indivizi, membri ai unui grup social prin care actele unuia se rasfrang asupra comportamentului celuilalt. Fiecare partener controleaza (si chiar manipuleaza) o anumita parte a activitatii celuilalt. Altfel spus, interactiunea trebuie inteleasa ca influentarea unei persoane de catre activitatea alteia.

Intreaga activitate umana se desfasoara intr-un mediu social si astfel este usor de inteles cum se ajunge ca o persoana sa ia drept "obiect" al cunoasterii si actiunilor ei alta persoana, care-i devine partener si interlocutor. Intre aceste persoane se creeaza o suita de comportamente, ale caror secvente se intercaleaza, se suprapun si se interconditioneaza, ajungandu-se la o unitate diadica.

*Diada* a fost definita ca un cuplu interpersonal. Este acceptata ideea ca forma fundamentala a relatiei intre doua persoane este alcatuita structural din atitudinile partenerilor de interactiune. Diada este cel mai tipic exemplu de interactiune in doi, cu efecte reciproc pozitive, partenerii manifestand sentimente de afectiune reciproca. Diada are o structura bivalenta, dinamica. Influentandu-se reciproc partenerii isi ajusteaza comportamentele adaptandu-se, percep efectele pe care le exercita asupra celuilalt, considerandu-se implicati in aceasta relatie. Interactiunea este totdeauna mutuala, actiunii unui participant urmandu-i totdeauna un raspuns.

Interactiunea interpersonala este un cadru limitat al interactiunii de grup (in care pot fi incluse interactiunile din cadrul familiei). Toate aceste categorii reprezinta de fapt subdiviziuni ale comunicarii, care constituie obiect de studiu pentru psihologia sociala.

Comunicarea este un proces fundamental si indispensabil constituirii unui grup social.

Sunt acceptate numeroase definitii pentru comunicarea interumana, cea mai comuna o considera ca pe un schimb de informatii intre doi parteneri. Alte definitii sunt mai restrictive si admit termenul de comunicare numai pentru acea interactiune sociala realizata prin intermediul simbolurilor. Se exclude astfel comunicarea spontana care are la baza mecanisme biologice innascute. Toti cercetatorii

Oferit de www.referat-e.net GRATUIT

admit termenul de comunicare daca in urma acestei interactiuni psihosociale se constata o modificare in comportamentul partenerilor.

Comunicarea interumana are doua aspecte, care se intrepatrund reciproc, si anume comunicarea sociala, care este invatata in cursul interactiunilor sociale si foloseste simbolurile, si comunicarea spontana, care este innascuta. biologic determinata si utilizeaza semnele ca mijloc de comunicare.

In acceptia psihosociologiei, *comunicarea sociala* are semnificatia unui sistem fundamental de schimb de informatii. Imprumutand terminologia tehnica din teoria comunicatiei (tehnica electronica), comunicarea presupune emiterea, transmisia si receptia informatiei. In aceasta forma, comunicarea ar putea fi insa confundata cu transmiterea informatiei. Transferul informatiei se transforma in comunicare doar atunci cand mesajul este inteles de receptor si urmeaza un raspuns adecvat. Transferul informatiei este o conditie necesara, dar nu suficienta pentru actul comunicarii. Intelegerea mesajului este la fel de importanta ca si transmiterea lui.

Specific comunicarii interumane este capacitatea receptorului de a interpreta informatia si de a formula un raspuns adecvat. Comunicarea este o functie globala, investind cu roluri egale atat emitatorul *(sender),* cat si receptorul *(receiver).* Intre cei doi participanti la interactiune exista relatii de interdependenta si corelatie, nemaiputand fi evaluati separat. Este clar ca in comunicarea interumana sunt presupuse cel putin doua persoane.

Pentru ca sistemul comunicarii sa functioneze, ambii parteneri devin succesiv expeditori si destinatari. Cel putin unul dintre ei detine o participare legata de un scop in transmiterea mesajului. Acest scop introduce ideea de necesitate in comunicare, de participare constienta la comunicare. Pentru ca mesajul sa fie inteles, este necesar ca intre cei doi participanti sa existe o comunitate de limbaj si de interese. Existenta unui receptor pasiv scade rolul personajului-emitator in comunicare prin *absenta feed-back*-ului. Mesajele care constituie obiectul comunicarii pot fi corect codificate sau decodificate, numai daca ambii interlocutori stapanesc sistemul de simboluri folosit, comunicarea sociala fiind o comunicare simbolica.

In cursul comunicarii pot interveni o serie de factori si conditii diferite de continutul mesajului si intentia celui care comunica, care modifica sensul sau semnificatia mesajului comunicat. Co-participarea, examinarea rapida a contextului de catre ambii participanti devine necesara. Spre deosebire de simplul transfer de informatii, comunicarea presupune o schimbare a starii receptorului si emitatorului, in functie de continutul mesajului si contextul in care are loc comunicarea interumana. Finalitatea actului comunicarii este asigurata de *feed-back*, fluxul de informatii care se transmite de la receptor la emitator (replica).

Orice comunicare interumana presupune urmatoarele componente.

l. Emitatorul, persoana care initiaza si formuleaza mesajul, declansand actul comunicarii. Intentia de comunicare este justificata de motivatia transmiterii mesajului si este necesara de asemenea initiativa de a deschide o secventa de comunicare. Persoana care transmite mesajul (informatia) trebuie sa aiba atribute psihologice si fiziologice, pregatire (experienta) sociala, educationala si culturala, abilitatea de a comunica experienta personala, relatie personala si situationala cu receptorul. Persoana care se constituie in "emitator" codifica mesajul si opteaza pentru cea mai "potrivita" cale de transmitere. Ea trebuie sa tina cont de cunostintele partenerului (daca acesta poate impartasi acelasi limbaj de coduri), pentru a se poate face inteles.

2. Calea de transmitere. Optiunea este facuta de emitator. Acesta alege canalele de transmitere a informatiei care sunt lingvistice (limbaj verbal articulat) sau extralingvistice (nonverbale). In aceasta ultima varianta, mesajul se transforma in semne grafice, semne plastice, gesturi, mimica etc.

3. Destinatarul, persoana care primeste comunicarea, decodifica mesajul, il intelege interpretandu-l, tezaurizeaza noutatea informatiei (dupa o prealabila selectie a datelor) si formuleaza un raspuns adecvat. Ca si pentru emitator, destinatarul trebuie sa aiba atribute psihologice si fiziologice, sa fie in relatii personale cu emitatorul, sa posede o motivatie pentru primirea mesajului, sa inteleaga sistemul de coduri folosit (in comunicarea verbala, ambii parteneri trebuie sa inteleaga limba). In cazul in care este receptiv, el formuleaza replica, care de fapt este o noua comunicare adresata emitatorului, care din expeditor se transforma in destinatar. Aceste roluri interschimbabile ale celor doi parteneri constituie veritabila caracteristica a comunicarii interumane.

Se accepta ca exista factori care altereaza sau restrang procesul comunicarii, care ar putea fi interpretati ca paradigme inverse ale comunicarii (Maria Cornelia Birliba) sau "bariere ale comunicarii". Obisnuit, acestea sunt bariere ale mijlocului de comunicare (lingvistice sau

Oferit de www.referat-e.net GRATUIT

extralingvistice), dar pot tine de destinatar (bariere psihologice, constituite din obstacole aparute in perceptie, memorie, convingeri, sentimente) sau defecte de rezonanta (informatia nu corespunde nevoilor individului, care nu intra in consens cu emitatorul).

Bariera de limbaj este simplu de inteles. Neutilizand acelasi cod, destinatarul are dificultati sau se afla in imposibilitatea de a face decodificarea si de a receptiona mesajul. Bariera lingvistica apare atunci cand ambii parteneri nu cunosc aceeasi limba. In acest caz insa comunicarea nu poate avea loc. Acelasi lucru se intampla in arta. Limbajul sonor, plastic sau coloristic nu poate fi "gustat" de catre un public neavizat, care nu este "pregatit" pentru a recepta arta, care nu cunoaste semnificatia simbolurilor utilizate de artist.

Bariera de tezaur apare tot la nivelul receptorului. Este posibil ca cel care receptioneaza un mesaj lingvistic sa recunoasca cuvintele, combinatiile lor in fraze, dar nu sesizeaza sensul general sau sensul subtil al comunicarii. Aceasta deoarece pentru intelegerea unor mesaje comunicate este necesara preexistenta unui fond de cunostinte anterior tezaurizate. Acest tip de bariera a fost denumit *bariera de tezaur* (Maria Cornelia Birliba).

Cantitatea informatiei intra in discutie atunci cand se apreciaza valoarea unei comunicari. De fapt aceasta nu este sinonima cu volumul de informatii [numar de cuvinte raportate la unitatea de timp* *Cantitatea de informatie medie statistica este proportionala cu lungimea mesajului (R.V.L. Hartley, citat de V. Enatescu) etc.], ci partea din mesaj care are semnificatie pentru receptor si la un nivel mai subtil, care este noutatea informatiei pentru cel care primeste comunicarea. Pentru a fi incluse in tezaurul de cunostinte a individului, acesta este obligat sa practice selectarea informatiilor. Detinerea unui nivel de cunostinte nu numai ca nu impiedica receptarea de noi informatii, dar chiar faciliteaza acest proces. Intelegerea noutatii este dezideratul functionalitatii tezaurului.

Comunicarea, ca proces complex, se constituie astfel in unul din elementele definitorii ale invatarii in general. Intre "a invata" si "a invata sa comunici" exista o relatie de complementaritate, comunicarea fiind un element definitoriu al invatarii sociale. Se poate vorbi de o relatie biunivoca intre comunicare si invatare si aceasta afirmatie verifica in comunicarea mama-copil.

In legatura cu aceasta trebuie sa reamintim ca intervine si notiunea gradului de intelegere a enuntului de catre receptor in conditiile in care cei doi parteneri se afla la nivele diferite de competenta, avand experiente anterioare si cunostinte foarte diferite. Pentru a se face inteles, emitatorul se adapteaza nivelului receptorului. Mama copilului dispune de motivatie suficienta pentru a intreprinde acest efort.

Una dintre cele mai surprinzatoare calitati ale comunicarii sociale, evidentiata doar in ultimele decenii, dar avand enorma importanta pentru medicina si psihologie, este demonstrarea rolului comunicarii interumane in psihogeneza si sanogeneza (pastrarea echilibrului psihic). S-a deschis astfel un capitol nou in medicina, cu beneficii pentru psihopediatrie si psihiatrie infantila, si anume intelegerea la un alt nivel a patologiei generate de tulburarea comunicarii sociale (patologia relationala).

In lumina acestor interpretari, schizofrenia este considerata o boala a comunicarii, nevroza este interpretata ca un deficit de comunicare, iar autismul infantil este tipul de psihopatie in care se noteaza absenta intentiei de comunicare. Agresivitatea privirii copiilor cu autism semnifica frica lor de eventualitatea unui contact social.

Comunicarea sociala este o comunicare simbolica. Sediul comunicarii simbolice se afla la nivelul emisferei cerebrale stangi. S-a demonstrat ca bolnavii cu deficit neurologic la acest nivel nu au numai afazie (pierderea capacitatii de exprimare si intelegere a limbajului verbal sau scris), ci si o incapacitate de receptare a intregii comunicari simbolice (de exemplu, nerecunoasterea semnificatiei pantomimei, ca tip de comunicare simbolica, neverbala).

Comunicarea interumana este de doua tipuri, verbala si extraverbala. Fiecare varianta va fi prezentata sintetic.

*Comunicarea verbala*

Cea mai naiva asertiune asupra comunicarii umane sustine ca este reprezentata de comunicarea verbala. Cu toate acestea, este general admis ca limbajul verbal este cel mai important vehicul pentru a obtine informatii despre lumea materiala si spirituala. Pe o anumita treapta a dezvoltarii istorice s-a

Oferit de www.referat-e.net GRATUIT

trecut de la limba vorbita la cea scrisa, ceea ce a avut un imens efect pentru dezvoltarea stiintei si culturii, favorizand transmiterea si raspandirea cunostintelor (informatiilor). Acest sistem de comunicare este esential pentru relatia interpersonala umana si este specific omului. Limbajul verbal permite individului sa-si exprime observatiile, dorintele si aspiratiile si mai ales sa se faca inteles de catre semeni. Limbajul verbal tezaurizeaza experienta milenara a societatilor si culturilor, fiind totodata implicat in psihogeneza si sanogeneza.

Cunoscand cauzele medicale sau comportamentale ale dificultatiilor de insusire a limbajului, exista azi posibilitatea de a proteja eficient copiii care sufera de acest handicap.

Se cunosc numeroase date teoretice referitoare la conditiile care trebuie indeplinite pentru a dovedi capacitatea de intelegere si apoi de folosire a limbii vorbite. Mai importanta decat capacitatea de a auzi si apoi de a reproduce sunete coordonate caracteristice limbajului verbal este dorinta de comunicare pe care vorbirea o exprima.

Definind limbaju/ ca orice sistem de simboluri folosit pentru stocarea sau schimbul de informatii, se intelege ca limbajul verbal este numai unul dintre sistemele simbolice utilizat de om pentru comunicare, specific speciei. El foloseste cuvintele drept simboluri de comunicare.

Prin vorbire, se intelege orice sunet emis de om cu intentia de comunicare, de la formele vocale prelingvistice (vocalize) pana la cuvinte si fraze care definesc sistemul complex de comunicare verbala a adultului.

Dintre diferitele mijloace de comunicare interumana evocate anterior, cel mai proeminent este limbajul verbal. Dezvoltarea si utilizarea complexa a limbajului verbal este una dintre cele mai specifice calitati ale omului.

Cea mai sugestiva demonstratie de dezvoltare cognitiva pe care ne-o face copilul este invatarea de a folosi limbajul verbal. Aceasta achizitie apare devreme (la sfarsitului primului an de viata). Este stiut ca limba vorbita se invata in familie si rolul mamei este esential (limba materna).

Limbajul verbal reprezinta mult mai mult decat un mijloc de comunicare. El reprezinta elementul de baza in ordonarea experientei. Folosind adecvat limbajul verbal copilul poate sa transmita necesitatile lui biologice, sa atraga atentia, sa controleze comportamentul lui si al celorlalti. Limbajul verbal ii permite sa-si reprezinte lumea in mod simbolic si sa opereze intelectual la nivel abstract, superior nivelului direct al experientei imediate. Referitor la modalitatea de insusire a limbajului verbal de catre copil exista cel putin doua teorii.

Teoria invatarii limbajului a fost lansata de B.F. Skinner in anul 1957 si ea sustine ca un copil invata sa vorbeasca asa cum invata toate comportamentele de baza acceptate social, imitand adultul. El isi insuseste, prin imitare, tipul de vorbire al adultului (al mamei) cu care se afla in interactiune. Daca vorbeste cu greseli, mama il corecteaza si, ca rezultat al selectarii si intaririi formelor gramaticale corecte, copilul deprinde corect limba materna. Daca aceasta teorie ar fi adevarata, ar insemna ca datorita marii variabilitati a mediului familial si social in care evolueaza copiii, ca si a modului extrem de variabil in care se poate estima ca se face corectarea greselilor de vorbire, achizitia vorbirii la copil ar trebui sa se faca la varste foarte diferite si cu aspecte calitative variate.

Psiholingvistica a dovedit, prin studii convingatoare, ca dezvoltarea limbajului verbal la copil, care traieste in medii foarte polimorfe, este relativ standardizata si urmeaza aceleasi secvente. Intr-o familie in care ambii parinti sunt hipoacuzici, copilul achizitioneaza limba vorbita in acelasi mod ca un copil dintr-o familie obisnuita (in acest caz se poate discuta rolul posibil jucat de interactiunea cu alti adulti normali).

Se poate conchide ca dobandirea precoce a limbajului verbal are un anumit tipar de achizitie care este reluat, cu foarte mici variatii, de catre fiecare copil care invata sa vorbeasca.

Cea mai convingatoare demonstratie este ca la un anumit moment al dezvoltarii ontogenetice a limbajului verbal la copil acesta utilizeaza propozitiuni scurte, formate din doua cuvinte, pe care nu le-a auzit de la adult, ci constituie creatia lui originala ("nu poate fi acuzat de imitare"). Daca am accepta teoria invatarii vorbirii prin imitare, ar trebui sa admitem ca un copil nu spune decat ceea ce a mai auzit de la un adult. Este insa demonstrat ca si copilul, ca si adultul, este capabil sa compuna o mare varietate de propozitii, care se bucura de o absoluta originalitate.

In anii 1968-1972, N. Chomsky a emis teoria psiholingvistica (mentalista) a invatarii limbajului verbal (general acceptata), care raspunde cel mai bine legitimelor intrebari ale celor care studiaza achizitia ontogenetica a vorbirii. In acceptia acestei teorii, copilul nu invata sa vorbeasca imitand adultul, ci deprinde de la acesta doar un sistem de reguli, pe care apoi le poate aplica universal.

Oferit de www.referat-e.net GRATUIT

In anul 1969, E. M. Lenneberg emite ideea ca abilitatea de a dezvolta limbaj simbolic este caracteristica numai omului si constituie o calitate universala a speciei. Desi apropiate biologic de om, primatele nu reusesc niciodata sa vorbeasca, cu toate ca dispun de sisteme de comunicare sociala. Desi diferitele limbi vorbite in lume au vocabular si structuri gramaticale dintre cele mai variate si deosebite intre ele, abilitatea de a vorbi, care este sigur innascuta si dobandita ca un caracter genetic pentru om, ii permite copilului invatarea oricareia dintre ele.

Pentru insusirea limbajului verbal este absolut obligatoriu ca fiinta umana sa dispuna de un anumit nivel de dezvoltare cognitiva si un anumit grad de dezvoltare motorie.

Pornind de la un adevar verificat ca fiinta umana dispune de calitatea innascuta de a putea vorbi, inseamna ca orice copil cu dezvoltare intelectuala normala, care a beneficiat de interactiuni sociale eficiente, incepe sa vorbeasca. Pe intreg globul pamantesc si in toate mediile copiii invata sa vorbeasca la aceeasi varsta si, lucru aparent curios, folosesc aceleasi reguli (sisteme) pentru achizitionarea limbii vorbite. Psiholingvistica si-a concentrat atentia asupra sistemului productiv al vorbirii, studiind modalitatea prin care un copil mic reuseste sa compuna un numar practic infinit de propozitiuni originale. N. Chomsky sustine ca, de fapt, copilul isi insuseste niste reguli gramaticale.

Sintaxa propozitiei are un rol esential in determinarea intelesului ei. Conform teoriei lui Chomsky, competenta sintaxei se dezvolta indiferent de variabilele individuale, cum sunt inteligenta sau motivatia (intentia de comunicare a copilului). Conditiile interactiunii sociale determina logica propozitiei in stadiile initiale ale achizitiei limbajului. La un moment dat, copilul este capabil sa faca transcriptia unor tipare, secventele auditive le traduce intr-o secventa de articulare a sunetelor - cuvintele. Rezulta reproducerea corecta sau numai partial corecta a lor. Aceasta trecere de la model la productie, prin folosirea unor reguli generale, este esentiala pentru fonologia copilului. Unele deductii sunt corecte, altele nu. Oricum, aceste prime reguli se mai schimba in timpul dezvoltarii. Sintaxa frazei este considerata insa un aspect superficial al limbajului verbal. Sensul semantic reprezinta aspectul profund al acestui sistem de comunicare.

Teoria psiholingvistica nu a putut insa sa raspunda la o intrebare cheie: ce reprezinta, in fond, capacitatea innascuta de a vorbi propriei fiintei umane?

Limba vorbita nu este transmisa niciodata impersonal catre interlocutor, ci pentru ca mesajul sa fie mai explicit intervin totdeauna prozodia, paralimbajul si comunicarea extraverbala.

*Prozodia* reprezinta dimensiunea auditiv-vocala a comunicarii verbale, dupa ce a fost exclusa orice interventie a comunicarii extraverbale si a fonologiei segmentare (analiza fondului de cuvinte, silabe, sunete, vocale, consoane). Prozodia analizeaza variabilitatea lingvistica a vocii inalte sau joase (intonatia), ritmul (inclusiv pauzele) si viteza vorbirii, ezitarile (fluenta).

In stadiile precoce ale comunicarii, prozodia joaca un rol insemnat. Copilul invata sa sesizeze si sa interpreteze intai prozodia si abia mai tarziu sensul cuvintelor.

Cel mai complex component dintre toate sistemele prozodiei este *intonatia,* ceea ce semnifica folosirea lingvistica a inaltimii sunetelor pentru a favoriza intelegerea mesajului. Variatia de ton a vocii permite ca ea sa devina patetica, sarcastica sau manioasa, ceea ce creste mult expresivitatea mesajului verbal comunicat.

Incepand cu varsta de 2-3 luni, sugarul sesizeaza elementele prozodice ale vorbirii adultului, cand acesta i se adreseaza. Contrastul intre tonul ridicat sau coborat al vocii este interpretat chiar de sugarul de 4 luni.

Dupa varsta de 6 luni, vocalizele emise ritmic de sugar vor fi interpretate ca precursoare ale intonatiei.

In perioada protolingvistica copilul nu poate pronunta decat unul-doua cuvinte. Acestea sunt greu de interpretat fonetic, dar sensul comunicarii se amplifica mult daca ele sunt interceptate prozodic. Este perioada in care copilul utilizeaza activ prozodia, o manipuleaza pentru a completa mesajul. Prozodia este folosita in special in perioada presintactica a vorbirii (9-18 luni), cand din cauza saraciei limbajului verbal si pentru ca inca nu stie sa foloseasca sintaxa, utilizeaza propozitiuni scurte alcatuite din unu-doua cuvinte cu care se incumeta sa comunice cu adultul si chiar se face inteles de acesta. Copilul foloseste mult prozodia si dupa tipul de intonatie folosit, cele cateva cuvinte din vocabularul lui sarac se imbogatesc brusc cu semnificatii.

*Gestul* (comunicarea extraverbala) completeaza pronuntia uneori incorecta a cuvantului (copilul priveste cu interes catre un obiect, il arata cu degetul si apoi ii pronunta denumirea). In aceasta perioada de trecere, gestul are semnificatie de comunicare mai mare chiar decat folosirea cuvantului.

Oferit de www.referat-e.net GRATUIT

*Proxemica* analizeaza distanta spatiala intre cele doua persoane care se afla intr-o secventa de comunicare verbala.

Nu se poate face abstractie de valoarea privirii reciproce a celor doi parteneri de comunicare. Este un element de comportament presupus ca in timpul unei comunicari verbale cei doi se privesc “ochi in ochi”. Privirea atrage, avertizeaza si serveste pentru intarirea contactului verbal, indiferent daca sensul ei este pozitiv sau negativ. Lipsa contactului vizual intr-un dialog lipseste persoana care vorbeste de controlul pozitiv *al feedback-ului*. Este acelasi lucru care se petrece cu un profesor care tine o lectie magistrala in fata unui microfon si nu in fata unui amfiteatru cu studenti. Contactul cu auditoriul devine impersonal si se pierde din forta de convingere si penetratie a mesajului verbal.

*Limbajul verbal* are o structura lingvistica de baza alcatuita dintr-un sistem ierarhic bazat pe sunete simple, reunite in cuvinte si fraze.

*La nivel fonologic* limba vorbita este alcatuita din sunetele de baza, reprezentate prin *foneme,* pe care vorbitorul le recunoaste ca atare, distingandu-le de alte sunete cu alte semnificatii. Fiecare vorbitor distinge clar fonemele, identificandu-le. Fonemele se succed variat si alcatuiesc succesiv silabe, cuvinte, propozitii, fraze.

Se accepta, prin conventie, ca nivelul imediat superior al limbii vorbite este *nivelul gramatical,* caruia i se recunosc morfologia si sintaxa. Din punct de vedere morfologic fiecare cuvant are o semnificatie. Cea care comanda ordinea cuvintelor in propozitie este sintaxa. Schimbarea ordinei cuvintelor schimba uneori complet intelesul frazei.

*Nivelul semantic* este ultimul cu semnificatie pentru analiza limbajului verbaI. Cuvintele sunt investite prin ele insele cu un inteles simbolic care insa poate fi nuantat sau amplificat prin incarcatura emotionala a modului in care sunt redate, de contextul in care are loc comunicarea, de conexiunile pe care le face vorbitorul sau cel care recepteaza mesajul verbal si care tin de dezvoltarea lui cognitiva. Exista propozitiuni corecte gramatical, dar neinterpretabile semantic.

Achizitia ontogenetica a limbajului verbal este precedata de o perioada de dezvoltare, numita preverbala sau prelingvistica.

Primele sunete pe care le pronunta copilul sunt vocalele, urmate de consoane, apoi silabe. In etapele initiale exista diferenta intre pronuntia copilului in comparatie cu cea a adultului si aceasta a devenit evidenta atunci cand s-a incercat transcrierea fonetica.

Ierarhia aparitiei sunetelor si apoi a vorbirii este universala, dar ramane dependenta de capacitatea productiva a copilului si de nivelul lui de dezvoltare.

*Sunetele tuturor limbilor sunt mixate in inceputurile lingvistice ale fiintei umane*! Copilul va selecta dintre acestea acele foneme care sunt potrivite cu limba pe care o va invata (adultul ii intareste fonemele de care va avea nevoie!). Stadiile dezvoltarii vocale au caracter ierarhic (ca toate stadiile dezvoltarii in spirala, in genere). Fiecare stadiu nou incorporeaza (presupune) pe cel anterior si se construieste pe acesta.

Exista in dezvoltarea ontogenetica a limbajului verbal o perioada de tranzitie care dureaza numai cateva luni, in timpul careia copilul spune cateva cuvinte inventate de e1, care nu exista in limbajul verbal al adultului si care au fost denumite de catre specialisti cu un termen lingvistic, *protocuvinte.* Ele deriva din cuvintele folosite de adult, denumesc actiuni particulare, functii specifice, au sensuri pragmatice bine definite, dar nu sunt identice cu cuvintele folosite de adult, deoarece contin foneme pe care copilul nu le poate inca pronunta. Tot in aceasta perioada este observat si fenomenul lingvistic *de supraextensie* (utilizarea unui singur cuvant pentru a denumi mai multe obiecte sau actiuni cu sens asemanator).

Primul cuvant apare de obicei inainte ca sugarul sa fi inceput sa mearga singur (9-10 luni) si el semnifica numai pentru laici inceputul comunicarii cu adultul. De fapt, inca de la nastere, copilul se afla in interactiune de comunicare cu mama. Primele cuvinte, semnalate intre 9-15 luni, alcatuiesc protolimbajul. Acesta are o valoare intermediara intre precursorii vorbirii semnalati anterior si aparitia vorbirii.

Pentru a deveni apt sa vorbeasca, copilul trebuie sa recunoasca un cuvant intr-un anumit timp, sa invete sa-l pronunte spontan (nu prin imitarea adultului) si sa-1 utilizeze atunci cand social si pragmatic este oportun, intr-un anumit context. El trebuie sa deprinda valoarea simbolica si semantica a cuvintelor.

Limbajul verbal recunoaste un aspect social si unul cognitiv, mai subtil si mai sofisticat.

Aspectul social este argumentat prin aceea ca limba se invata in cadrul comunicarii sociale si are

rolul de a intretine sau completa o comunicare sociala. Contactul cu un mediu social in care se vorbeste este o conditie absolut obligatorie pentru ca un copil sa invete sa vorbeasca. Parintii au un rol major in aceasta achizitie.

S-a demonstrat ca exista o relatie semnificativa intre vocabularul copilului la varsta de 2 ani si jumatate si numarul de cuvinte care i-au fost adresate in cursul unor interactiuni speciale cu copilul. Se stie ca mama adreseaza cuvinte copilului in trei imprejurari diferite si anume, cand il ingrijeste (ii face baie, il infasa, ii da de mancare), in toate perioadele in care copilul ramane singur fara sa i se acorde o atentie speciala si dispune doar de perioade de atentie divizata (supervizare din partea adultului) si in cadrul unor interactiuni speciale, alcatuite din dialog, jocuri cu participarea adultului, jocuri cu jucarii, dirijat de adult. Cele mai consistente interactiuni mama-copil se remarca la primul copil al mamei si probabil acesta este substratul ca primul nascut se dezvolta, de obicei, mai repede si are performante cognitive superioare celorlalti frati din fratrie. Strategia mamei este insa determinata mult de raspunsul copilului.

Pentru a putea invata sa vorbesti se mai cere, de asemenea, ca sistemul nervos sa fie intact, desi s-au citat cazuri sigure de arhinencefalie care au dobandit un limbaj verbal normal. La nastere, ambele emisfere cerebrale sunt echipotentiale si pot sa favorizeze achizitia limbajului verbal in egala masura. Cu timpul se constituie un proces de specializare a emisferelor cerebrale si emisfera stanga ia comanda pentru limbaj. Conform cercetarilor lui Buch si Duffy (1980, citate de Feldman) emisfera stanga este sediul intregii comunicari simbolice. Sub actiunea emotiilor care sunt generate in emisfera dreapta, functia emisferei stangi poate suferi o inhibitie. Functia emisferei stangi influenteaza, de asemenea, cunoasterea lineara, secventiala, analitica, proprie limbajului verbal, spre deosebire de emisfera dreapta care coordoneaza cunoasterea generala, sintetica. Procesul dezvoltarii cognitive nu poate fi separat de procesul dezvoltarii emotionale si exista de asemenea un paralelism intre gradul de inteligenta si calitatea utilizarii limbajului.

Comunicarea verbala fiind o comunicare tipic simbolica presupune o oferta pentru comunicare. In timpul comunicarii verbale, apare mimica faciala conversationala si de ascultare, dupa cum exista o stransa corelatie intre miscarile corpului si comportamentul verbal. Acestea nu opereaza automatic si, de obicei, scapa interventiei constiente. Ele nu exprima totdeauna o stare motivational-emotionala si nu constituie un comportament spontan (vezi comunicarea extraverbala). Utilizarea comunicarii simbolice este totdeauna voluntara, dar nu totdeauna constienta. Unele simboluri verbale invatate opereaza in afara atentiei emitatorului sau receptorului.

Insusirea limbajului verbal recunoaste doua versante si anume cel al receptiei si cel al producerii lui. Intre aceste doua etape se interpune mecanismul cerebral. Atat aspectul receptiv, cat si cel expresiv al limbajului verbal poate fi cuantificat si obiectivat si acesta este scopul testelor care isi propun sa masoare dezvoltarea limbajului la copil (vezi figura 2).

Figura 2. Numarul de cuvinte intelese si pronuntate de copilul mic la diferite varste (dupa Fletcher si Garman)

Aspectul receptiei presupune auzirea, ascultarea, selectia, recunoasterea sunetelor, a inflexiunilor vocii (interpretarea prozodiei), intelegerea sensului semantic al cuvintelor, al constructiei sintactice.

Aspectul expresiv (producerea limbajului) presupune investigarea modului de producere a sunetelor, calitatea lor, articularea corecta a cuvintelor, abilitatea de asamblare a cuvintelor (expresivitatea verbala), abilitatea de conceptie verbala, folosirea comunicarii extraverbale pentru a completa sensul comunicarii si dorinta de comunicare.

Se poate accepta ca in patru categorii de situatii are loc intarzierea aparitiei limbajului verbal si acestea sunt: surditatea, retardul mental, tulburarile emotionale si lipsa de stimulare prin interactiuni sociale eficiente. Se stie ca un copil institutionalizat vorbeste mai tarziu, mai dificil si mai putin expresiv din cauza acestei substimulari sociale. Alteori nu exista decat deficiente ale interesului pentru comunicarea interumana (autismul este considerat falimentul comunicarii).

Se declara ca un copil nu vorbeste daca nu rosteste nici un cuvant la varsta de 3 ani si jumatate.

Oferit de www.referat-e.net GRATUIT

In momentul in care se face testarea abilitatilor verbale la copilul prescolar nu se va pierde din vedere ca unii copii se inhiba iremediabil in preajma unui adult strain. Testarea copilului este exclusa daca nu am reusit sa intram intr-o interactiune de comunicare favorizata de prezenta unor jucarii noi, atractiv colorate care sa-i trezeasca interesul. O interactiune de joc este un bun prilej de a stabili nivelul de dezvoltare verbala a copilului.

O tulburare a comunicarii verbale este probabila daca o semnaleaza parintii sau educatorii (leagane, case de copii, crese), daca copilul pare ca aude si nu asculta cu atentie, daca la varsta de 1 an nu-si cunoaste numele, daca nu intelege interdictia, daca la varsta de 18 luni nu rosteste unu-doua cuvinte, daca la varsta de 3 ani nu asculta o poveste, nu intelege sensul unor adverbe (sus, jos, inauntru, afara) sau nu utilizeaza propozitiuni scurte formate din unul-doua cuvinte.

Daca din diferite motive un copil nu-si poate insusi limbajul verbal, el va fi grav handicapat si in inferioritate intelectuala fata de semenii lui de aceeasi varsta.

In concluzie, evaluarea limbajului se face in mod complex demonstrand capacitatea de a auzi, dorinta de a asculta, abilitatea de a discrimina fonemele, de a face corelatie intre obiect si cuvant, capacitatea de a formula un raspuns verbal, de a organiza un limbaj expresiv si a articula cuvintele. Raspunsul depinde de dezvoltarea cognitiva, context si starea emotionala a subiectului, emotiile avand un efect negativ asupra producerii limbajului si mai putin asupra receptarii lui.

*Comunicarea extraverbala*

Prezentarea comunicarii interpersonale sub cele doua aspecte principale, verbala si extraverbala, are avantajul ca utilizeaza notiuni distincte, aproape de bun simt.

Privita din punctul de vedere al dezvoltarii filogenetice si al mijlocului de transmitere a informatiei comunicarea umana urmeaza alte doua cai:

- Calea comunicarii spontane, mai veche filogenetic, care reflecta starea emotionala a subiectului si este controlata de emisfera cerebrala dreapta;
- Calea comunicarii simbolice care exprima functia sociala a comunicarii si invita la interactiune, mai noua filogenetic, si controlata de emisfera cerebrala stanga.

Ross Buck prezenta in anul 1982 un studiu convingator referitor la aceste versante ale comunicarii intraumane, care pot fi incluse in comunicarea extraverbala (cu precizarea ca si comunicarea verbala este de fapt simbolica). Interpatrunderea acestor domenii da imaginea complexitatii comunicarii umane.

Studierea comunicarii extraverbale a starnit interes deosebit abia in ultimul deceniu, ca urmare a cunostintelor dobandite de etologie aplicate in studierea fiintei umane. Etologia este ramura biologiei care studiaza comportamentul animalelor si are astfel ca obiect de cercetare comportamentele nonverbale.

Cercetatorii au reusit astfel sa descifreze ca pe langa comunicarea simbolica, specifica omului, care reprezinta sistemul social de comunicare (comunicarea verbala a fost prezentata pe larg in capitolul precedent), fiinta umana, ca si alte specii dezvoltate biologic, dispun si de un sistem biologic de comunicare, numit comunicare spontana.

Sistemul biologic de comunicare al omului a fost semnalat inca din anul 1872, de catre Ch. Darwin, in lucrarea *Expression oj the Emotions in Mans and Animals.*

Facandu-se distinctie intre comportamentul nonverbal voluntar si involuntar, comunicarea spontana este inclusa in ultimul. Expresia faciala care exprima elemente ale comunicarii spontane (frica, dorinta, suparare) nu este insa niciodata pura, avand si elemente voluntare, controlate, cu atat mai abil, cu cat copilul este de varsta mai mare si dispune de dezvoltarea cognitiva. De exemplu, miscarile faciale care insotesc conversatia sunt subordonate fluxului vorbirii. In timpul comunicarii verbale, expresia faciala si gesturile sunt subordonate conversatiei. Comunicarea simbolica este totdeauna voluntara, dar nu totdeauna constienta. Nu este usor de facut distinctie intre modificarile mimicii faciale conversationale (subordonate conversatiei) si cele emotionale. Acestea devin mai distincte daca observam “emblema faciala” in afara comunicarii. Aceasta expresie este automatica, scapa interventiei constiente a subiectului si exprima starea lui motivational-emotionala.

Ross Buck face o comparatie intre comunicarea spontana si cea simbolica (vezi tabelul 1) si propune o reprezentare grafica privind relatia ipotetica dintre ele (vezi figura 3).

Oferit de www.referat-e.net GRATUIT

Figura 3. Relatia ipotetica dintre comunicarea simbolica si spontana (dupa Ross Buck).

Tabelul 1

Comparatie intre comunicarea spontana si simbolica (dupa Ross Buck, 1982)

| Caracteristici | Comunicarea spontana | Comunicarea simbolica |
|---|---|---|
| Baza sistemului de coduri | participare biologica (innascut) | participare sociala (dobandita) |
| Elemente | *semne*: aspecte naturale, vizibile, usor sesizabile de interlocutor | *semne*: relatie arbitrara cu ceea ce exprima; ambii participanti la interactiune trebuie sa le cunoasca semnificatie |
| Intentie | *spontan*: comportamentul este un raspuns automatic sau reflex | *voluntar*: transmitatorul intentioneaza sa transmita un anume mesaj |
| Continut | nu propune o comunicare; este proportional cu starea motivationala si emotionala a subiectului | *voluntar*: transmitatorul intentioneaza sa transmita un anumit mesaj, invita la comunicare |
| Sediul proceselor cerbrale | emisfera cerebrala dreapta | emisfera cerebrala stanga |

In conceptia acestui autor, *comunicarea spontana* este cea mai veche filogenetic si se bazeaza pe un sistem de semne dobandite biologic. Semnele se afla intr-o legatura naturala cu ceea ce exprima (stari emotionale). Comunicarea spontana nu invita la dialog, dar informeaza partenerul, despre starea motivational-emotionala a subiectului. Expresia faciala care dezvaluie elementele comunicarii spontane este involuntara, iar acest tip de comunicare este, prin excelenta, extraverbala. Starile emotionale pe care le exprima comunicarea spontana sunt usor sesizabile de catre interlocutor, iar din punct de vedere biologic ele sunt interpretate ca avand rol adaptiv, fiind sursa de informatie pentru receptor. Desi rolul comportamentului facial pentru supravietuirea omului este greu de evaluat, se poate spune ca sugarul in varsta de 6 luni este foarte sensibil la inflexiunile vocii (prozodia) si expresia faciala a mamei, iar copilul in varsta de un an foloseste expresia faciala a mamei ca sursa de informatie, atunci cand se simte in nesiguranta. Incruntarea exprimand mania care poate fi descifrata in expresia faciala a individului va fi interpretata ca adaptativa, pentru ca alertand partenerul, rezolvarea conflictului se face fara altercatii fizice! Se cunoaste valoarea informativa a primului contact facial, folosita de interlocutor pentru prevederea directiei in care va evolua comunicarea.

Fiind innascuta, expresia faciala, care exprima comunicarea spontana, apare devreme in cursul dezvoltarii ontogenetice, dar ulterior se adauga elemente invatate, modelate de cultura si educatie, care disimuleaza comportamentul dictat de starea motivational-emotionala a subiectului.

Deci comunicarea nonverbala include ambele aspecte, elemente innascute, dobandite biologic si elemente invatate, modelate prin educatie sau nivel cultural.

Referindu-ne strict la expresia faciala, se poate spune ca este foarte greu de distins gradul controlului voluntar intr-o expresie faciala data, care poate fi spontana, dar “corectata” voluntar. Miscarea musculaturii fetei este voluntara, nu si relevanta pentru exprimarea unei emotii! Pentru evidentierea expresiei spontane reale subiectul trebuie observat fara ca el sa stie, ceea ce in cercetarile comportamentului uman se obtine folosind camere invizibile de luat vederi. De asemenea, este necesar ca subiectul sa nu fie antrenat intr-o interactiune sociala, mai ales intr-o conversatie, deoarece, asa cum am aratat, expresia faciala devine imediat subordonata comunicarii verbale pe care o completeaza. Receptorul trebuie sa fie capabil sa sesizeze toate aceste modificari.

Rolul social al comunicarii este indeplinit de *comunicarea simbolica,* bazata pe un sistem de simboluri definite social, care au o relatie arbitrara in raport cu ceea ce exprima. Este totdeauna

intentionala, voluntara (nu si constienta totdeauna) si constituie o invitatie la interactiunea adresata partenerului. Nu exista comunicare simbolica pura, ea se suprapune totdeauna peste elementele comunicarii spontane; devine mai complexa pe masura ce copilul se dezvolta, fiind influentata de experienta si dezvoltarea lui cognitiva. Simbolul utilizat de comunicarea sociala este un limbaj invatat in cadrul interactiunilor si se constituie intr-un cod al comunicarii care trebuie cunoscut atat de emitator, cat si de receptor.

In comunicarea interumana, ambele tipuri de comunicare pot surveni simultan.

Comunicarea extraverbala nu este numai spontana (aceasta explica doar starea motivational-emotionala), ci si simbolica. Legatura dintre ele nu este logica, ci mai degraba biologica (comunicarea spontana este coordonata de emisfera cerebrala dreapta, iar cea simbolica de emisfera cerebrala stanga).

Comunicarea extraverbala are doua functii importante: functia sociala, de comunicare, si functia expresiva sau afectiva.

De fapt, exista o integrare a functiei afective si sociale a comportamentului extraverbal. Continutul oricarei actiuni nonverbale cunoaste o parte descriptiva (mesajul) si una afectiva (zambetul de placere). Sensul trebuie interpretat in context. Uneori parintii sau fratii cu care copilul intra in interactiune ignora expresivitatea fetei copilului. Expresia de frica ii este reprosata, pedepsita si etichetata ca ridicola!

In lucrarea intitulata *Comunicarea extraverbala* (1987), V. Enatescu considera comunicarea extraverbala ca fiind totalitatea modificarilor de comportament aparute in cursul actului comunicarii, in afara comunicarii lingvistice, completand-o. Comunicarea extraverbala insoteste momentul concret al comunicarii, fiind, de obicei, paralela si sincrona cu comunicarea verbala completand-o, intarind-o, dandu-i culoare si stil, uneori suplinind-o. V. Enatescu insista, in special, pe valoarea simbolica a comunicarii extraverbale. Nu vom comenta aici scrisul, cititul, desenul, canale extraverbale simbolice, dar cu rol mai redus in interactiunea mama-copil. Mult mai sugestive pentru subiectul care ne intereseaza sunt expresia faciala, mimica si gesturile.

Valoarea expresiei faciale am comentat-o deja ca sediu al expresiei comunicarii spontane. Expresia faciala, care exprima starea emotionala a subiectului, are un caracter innascut, determinat genetic si, de aceea, poate fi evidentiata foarte devreme la sugarul foarte mic. In timpul dezvoltarii ontogenetice individul deprinde (invata) norme personale, situationale sau culturale, care guverneaza expresia faciala. Controlul voluntar al musculaturii mimicii participa la aceasta. Cu timpul, copilul invata ceea ce nu trebuie sa exprime in context social si capata abilitatea sa controleze propriul sau comportament. Se utilizeaza de obicei trei modalitati de disimulare a expresivitati faciale (simulare, inhibitie, mascare). Expresivitatea faciala este cel mai controlabil canal al comunicarii extraverbale, pe cand comportamentul corpului si calitatea vocii (tonul) sunt mai putin controlabile (chiar atunci cand expresia verbala propriu-zisa este bine stapanita).

Expresivitatea faciala din timpul comunicarii lingvistice exprima intentiile celui care transmite mesajul. Elementul varsta este extrem de important pentru aprecierea semnificatiei semnelor extraverbale. Expresia faciala, ca stil si originalitate, este specifica personalitatii fiecarui individ. Persoanele mai extrovertite dovedesc o mimica faciala mai mobila decat cele introvertite, pentru ca exista relatia intre expresivitatea faciala si tipul de raspuns fiziologic (Eysenk, 1967) (vezi figurile 4 si 5). Capacitatea de exteriorizare sau interiorizare a expresivitatii faciale este innascuta (corelata cu personalitatea individului), dar este modelata mult sub influenta factorilor sociali. Diferenta de expresivitate faciala la copii tine de faptul ca unii sunt mai exteriorizati si altii mai interiorizati. Din aceasta cauza copiii cu reactivitate mai mica risca sa fie evaluati dezavantajos si subestimati referitor la dezvoltarea cognitiva. Expresivitatea faciala din timpul interactiunilor sociale se invata prin imitare. Sugarul in varsta de 4 luni este mai expresiv, daca mama lui este activa facial in timpul interactiunilor mama-copil. El este foarte sensibil la expresia faciala a mamei si invata sa interpreteze semnificatia mimicii adultului inainte de a intelege sensul comunicarii verbale.

Figura 4. Teoria lui Eysenk privind bazele neurofiziologice ale introversiunii si extroversiunii (1967). Schema: A. Sistemul reticular este o parte a sistemului functional care mediaza stimularea corticala; B. Sistemul reticular are influenta asupra neurocortexului atat pentru stimularea, cat si pentru

Oferit de www.referat-e.net GRATUIT

inhibarea acestuia; C. Sistemul reticular primeste impulsuri pe calea clasica a organelor de simt, pe care le proiecteaza in ariile de receptie ale neurocortexului; D. Exista un nivel optim de stimulare (reprezentat in figura de linia punctata). Introvertitii si extrovertitii dispun de un nivel innascut de stimulare la nivelul sistemului reticular. Extrovertitii se nasc cu un nivel de stimulare mai mic decat optimum, iar introvertitii cu un nivel de stimulare care depaseste acest optimum

Figura 5. Teoria lui Eysenk. Strategii utilizate de subiect pentru a obtine un nivel optim de stimulare a neurocortexului: A. Extrovertitii isi indreapta organele lor de simt catre sursele de stimulare, ceea ce are ca efect cresterea stimularii pentru a atinge nivelul optim; B. Introvertitii evita acest tip de stimulare.

Este deja stabilit ca cea mai expresiva zona a figurii este etajul mijlociu al fetei, regiunea interoculara si intersprancenoasa (jocul sprancenelor, cutele realizate intre ele, modificarile expresive ale dimensiunilor fantelor palpebrale, ale santurilor nazo-geniene si labio-geniene).

Tatiana Slama-Cazacu a intreprins studii referitoare la concomitenta limbajului mimic cu a celui verbal.

In comunicarea mama-copil, de o extrema importanta este contactul "ochi in ochi *(eye to eye).* Valoarea speciala a privirii si a relatiei privire-verbalizare pentru intarirea legaturii interpersonale a fost de ,mai multa vreme clarificata. Directia privirii, cautarea privirii partenerului, urmarirea ei, a dinamicii globului ocular, deplasarea sau coborarea ochilor sunt pline de semnificatie in comunicarea interumana si in cazul particular al comunicarii mama-copil.

Piaget a fost cel care a subliniat insa ca debutul dezvoltarii gestualitatii se situeaza inaintea aparitiei limbajului sonor. Admitand ca gesturile si mimica se invata prin imitarea adultului, trebuie sa remarcam ca sugarul se afla fntr-o situatie particulara. El poate remarca mimica mamei percepand-o vizual, in schimb isi recunoaste propria fata numai prin pipait, adica folosind un alt sistem de perceptie. Existand aceasta lipsa de corespondenta este probabil ca imitarea mimicii adultului este initial intamplatoare. *Copilul este silit sa construiasca corespondente intre claviatura vizuala si cea tactil-chinestezica pentru a generaliza imitarea mimicii* (Piaget).

In primul semestru de viata imitarea gesturilor este restransa din cauza imperfectiunilor motorii legate de varsta.

*Gesturile* insotesc si ele comunicarea verbala completand mesajul, alaturi de mimica faciala. Gestica sustine comunicarea verbala suplinind unele dificultati ale acesteia, incercand sa faca sublinieri. Gestica este incadrata in expresia plastica a comunicarii extraverbale.

Expresivitatea *miscarilor mainilor* a fost semnalata si inclusa in semnele comunicarii extraverbale. In monografia asupra mainii, publicata la inceputul secolului. Vaschide (citat de Tubiana) sustine chiar ca mana defineste comportamentul omului mai mult decat ochiul, mai mult decat un domeniu senzorial. Semnificatia gestului si rolul lui in completarea comunicarii verbale utilizat in perioada protoconversationala a fost deja subliniata in capitolul precedent.

Comportamentul extraverbal inlocuieste sau argumenteaza comportamentul verbal, facilitand o interactiune sociala. Individul care poseda abilitatea de a codifica sau decodifica semnificatia comportamentului extraverbal da dovada de mai multa competenta in comunicarea sociala.

Oferit de www.referat-e.net GRATUIT

CONVENTIA CU PRIVIRE LA DREPTURILE COPILULUI

Conventia a fost adoptata de Adunarea Generala a Natiunilor Unite la 20 noiembrie 1989. Dupa ratificarea ei de catre 20 de state, Conventia a intrat in vigoare in septembrie 1990, devenind o lege internationala a drepturilor copilului. Romania a ratificat Conventia la 25 septembrie 1990.

Conventia cuprinde principii generale. Ea intentioneaza sa impuna o noua atitudine fata de problemele copiilor.

Modul in care Conventia va schimba situatia actuala depinde de implementarea ideilor ei de catre guverne. In majoritatea tarilor sunt necesare reforme majore. Un rol important in propunerea si urmarirea etapelor necesare acestor schimbari revine si organizatiilor neguvernamentale.

Publicarea si raspandirea ideilor Conventiei cu privire la drepturile copilului sunt menite sa sprijine aceste eforturi.

Textul oficial

PREAMBUL

Statele parti la prezenta Conventie,

*Considerand* ca, in conformitate cu principiile proclamate in Carta Natiunilor Unite, recunoasterea demnitatii inerente tuturor membrilor familiei umane, precum si egalitatea si caracterul inalienabil al drepturilor lor sunt fundamentul libertatii, dreptatii si pacii in lume,

*Avand in vedere* faptul ca popoarele Natiunilor Unite au proclamat din nou in carta increderea lor in drepturile fundamentale ale omului, in demnitatea si valoarea fiintei umane si sunt hotarate sa promoveze progresul social si sa instaureze cele mai bune conditii de viata intr-o libertate cat mai deplina,

*Recunoscand* ca Natiunile Unite, in Declaratia universala a drepturilor omului si in pactele internationale privind drepturile omului, au proclamat si au convenit ca fiecare este indreptatit sa se prevaleze de toate drepturile si de toate libertatile care sunt enuntate in acestea, fara nici o deosebire de rasa, culoare, sex, limba, religie, opinie politica sau orice alta opinie, de origine nationala sau sociala, avere, nastere sau alta situatie,

*Amintind* ca, in Declaratia universala a drepturilor omului Natiunile Unite au proclamat ca toti copiii au dreptul la ajutor si la o asistenta speciala,

*Convinsi* ca familia, unitatea fundamentala a societatii si mediul natural pentru cresterea si bunastarea tuturor membrilor sai, si in mod deosebit copiii, trebuie sa beneficieze de protectia si de asistenta de care are nevoie pentru a putea sa joace pe deplin rolul sau in societate,

*Recunoscand* ca pentru deplina si armonioasa dezvoltare a personalitatii sale, copilul trebuie sa creasca intr-un mediu familial, intr-o atmosfera de fericire, dragoste si intelegere.

*Considerand* ca este important a pregati pe deplin copilul pentru a avea o viata individuala in societate si a-l creste in spiritul idealurilor proclamate in Carta Natiunilor Unite si, in special, in spiritul pacii, demnitatii, libertatii, egalitatii si solidaritatii,

*Avand in vedere* ca necesitatea de a acorda o protectie speciala copilului a fost enuntata in Declaratia cu privire la drepturile copilului de la Geneva din 1924 si in Declaratia drepturilor copilului adoptata de Adunarea Generala la 20 noiembrie 1959 si ca a fost recunoscuta in Declaratia universala a drepturilor omului, in Pactul international privind drepturile civile si politice (in mod deosebit in articolele 23 si 24), in Pactul international privind drepturile economice, sociale si culturale (in mod deosebit in art. 10) si in statutele si instrumentele pertinente ale institutiilor specializate si ale organizatiilor internationale care se preocupa de bunastarea copilului,

*Avand in vedere* ca, asa cum s-a indicat in Declaratia drepturilor copilului, copilul, din cauza lipsei sale de maturitate fizica si intelectuala, are nevoie de o protectie speciala si de ingrijiri speciale, in principal de o protectie juridica potrivita, inainte si dupa nastere,

Oferit de www.referat-e.net GRATUIT

*Reamintind* dispozitiile Declaratiei cu privire la principiile sociale si juridice aplicabile protectiei si bunastarii copiilor, cu referire speciala la practicile in materie de adoptiune si de plasament familial pe plan national si international, dispozitiile Ansamblului de reguli minime ale Natiunilor Unite privind administrarea justitiei pentru minori (Regulile de la Beijing) si dispozitiile Declaratiei cu privire la protectia femeilor si copiilor in perioade de urgenta si de conflict armat,

*Recunoscand* ca in toate tarile lumii sunt copii care traiesc in conditii deosebit de dificile si ca este necesar sa se acorde acestor copii o atentie deosebita,

*Tinand in mod corespunzator seama* de importanta traditiilor si valorilor culturale ale fiecarui popor in protectia si dezvoltarea armonioasa a copilului,

*Recunoscand* importanta cooperarii internationale pentru imbunatatirea conditiilor de viata ale copiilor in toate tarile si in mod deosebit in tarile in curs de dezvoltare,

*Au convenit* asupra celor ce urmeaza:

PARTEA I

Articolul 1

In sensul prezentei Conventii, prin copil se intelege orice fiinta umana sub varsta de 18 ani, cu exceptia cazurilor cand, in baza legii aplicabile copilului, majoratul este stabilit sub aceasta varsta.

Articolul 2

1. Statele parti se angajeza sa respecte drepturile care sunt enuntate in prezenta Conventie si sa le garanteze tuturor copiilor care tin de jurisdictia lor, fara nici o discriminare, indiferent de rasa, culoarea, sexul, limba, religia, opinia publica sau alta opinie a copilului sau a parintilor sau a reprezentantilor sai legali, de originea lor nationala, etnica sau sociala, de situatia lor materiala, de incapacitatea lor, de nasterea lor sau de alta situatie.

2. Statele parti vor lua toate masurile corespunzatoare astfel incat copilul sa fie efectiv protejat impotriva oricarei forme de discriminare sau de sanctiuni motivate de situatia juridica, activitatile, opiniile declarate sau convingerile parintilor sai, ale reprezentantilor sai legali sau ale membrilor familiei sale.

Articolul 3

1. In toate actiunile care ii privesc pe copii, fie ca sunt luate de institutii publice sau private de ocrotiri sociale, de catre tribunale, autoritati administrative sau de organe legislative, interesele superioare ale copilului trebuie sa fie luate in considerare cu prioritate.

2. Statele parti se angajeaza sa asigure copilului protectia si ingrijirile necesare pentru bunastarea sa, tinand cont de drepturile si obligatiile parintilor sai, ale tutorilor sai, ale altor persoane legal responsabile pentru el si vor lua, in acest scop, toate masurile legislative si administrative corespunzatoare.

3. Statele parti vor veghea ca functionarea institutiilor, serviciilor si lacaselor responsabile pentru grija sau protectia copiilor sa fie conforma cu normele fixate de catre autoritatile competente, in special in domeniul securitatii si sanatatii, si in ceea ce priveste numarul si competenta personalului lor ca si in privinta unui control corespunzator.

Articolul 4

Statele parti se angajeaza sa ia toate masurile legislative, administrative si altele care sunt necesare pentru a pune in practica drepturile recunoscute in prezenta Conventie. In cazul drepturilor economice, sociale si culturale, ele vor lua masuri in limitele maxime ale rezervelor de care dispun si, daca este cazul, in cadrul cooperarii internationale.

Articolul 5

Statele parti vor respecta responsabilitatile, drepturile si obligatiile pe care le au parintii sau, dupa caz, membrii familiei largite sau ai comunitatii, conform cutumei locale, tutorii sau alte persoane prin lege responsabile pentru copil, de a-i da acestuia, intr-un mod care sa corespunda dezvoltarii capacitatilor acestuia, orientarea si sfaturile corespunzatoare exercitarii drepturilor pe care i le recunoaste prezenta Conventie.

Oferit de www.referat-e.net GRATUIT

Articolul 6

1. Statele parti recunosc ca orice copil are dreptul inerent la viata.

2. Statele parti vor asigura in toata masura posibilului supravietuirea si dezvoltarea copilului.

Articolul 7

1. Copilul este inregistrat imediat dupa nasterea sa si are, de la aceasta data, dreptul la un nume, dreptul de a dobandi o cetatenie si, in masura posibilului, dreptul de a-si cunoaste parintii si de a fi crescut de acestia.

2. Statele parti vor veghea la aplicarea acestor drepturi conform legislatiei lor nationale si obligatiilor asumate potrivit instrumentelor iuternationale aplicabile in materie, in mod deosebit in cazurile in care, in absenta acestora, copilul s-ar gasi in situatia de a fi apatrid.

Articolul 8

1. Statele parti se angajeaza sa respecte dreptul copilului de a-si pastra identitatea, inclusiv cetatenia, numele sau si relatiile familiale, asa cum sunt recunoscute legal, fara amestec ilegal.

2. Daca un copil este lipsit, in mod ilegal, de elementele constitutive ale identitatii sale sau de unele din acestea, statele parti vor acorda asistenta si protectia corespunzatoare pentru ca identitatea sa fie restabilita cat mai repede posibil.

Articolul 9

1. Statele parti vor veghea ca nici un copil sa nu fie separat de parintii sai impotriva vointei lor, cu exceptia situatiei in care autoritatile competente decid, sub rezerva revizuirii judiciare si in conformitate cu legile si procedurile aplicabile, ca aceasta separare este necesara in interesul superior al copilului. O decizie in acest sens poate sa fie necesara in anumite cazuri particulare, de exemplu atunci cand parintii maltrateaza sau neglijeaza copiii sau cand parintii traiesc separat si cand urmeaza sa se ia o hotarare cu privire la locul de resedinta al copilului.

2. In toate cazurile prevazute la paragraful 1 al prezentului articol, toate partile interesate trebuie sa aiba posibilitatea de a participa la dezbateri si de a-si face cunoscute parerile.

3. Statele parti vor respecta dreptul copilului separat de cei doi parinti ai sai sau unul din ei, de a intretine in mod regulat relatii personale si contacte directe cu cei doi parinti ai sai, in afara cazului cand acest lucru este contrar interesului superior al copilului.

4. Cand separarea rezulta din orice masuri luate de catre un stat parte, precum detentia, inchisoarea, exilul, expulzarea sau moartea (intelegandu-se moartea indiferent de cauza, survenita in timpul detentiei), a celor doi parinti sau a unuia din ei, sau a copilului, statul parte da, la cererea parintilor, a copilului sau, daca este cazul, a unui alt membru al familiei, informatiile esentiale asupra locului unde se gasesc membrul sau membrii familiei, doar daca divulgarea acestor informatii nu aduce prejudicii bunastarii copilului. Statele parti vor veghea, de asemenea, ca prezentarea unei astfel de cereri sa nu antreneze prin ea insasi consecinte daunatoare pentru persoana sau persoanele in cauza.

Articolul 10

1. In conformitate cu obligatia ce revine statelor parti potrivit paragrafului 1 al articolului 9, orice cerere facuta de un copil sau de catre parintii sai in vederea intrarii intr-un stat parte sau parasirii acestuia in scopul reintregirii familiei, va fi examinata de statele parti intr-un spirit pozitiv, cu umanism si operativitate. Statele parti vor veghea, de asemenea, ca prezentarea unei astfel de cereri sa nu antreneze consecinte daunatoare pentru autorii solicitarii si membrii familiei lor.

2. Un copil ai carui parinti au resedinta in state diferite are dreptul de a intretine, in afara unor situatii exceptionale; relatii personale si contacte directe regulate cu ambii parinti. In acest scop, si in conformitate cu obligatia care revine statelor parti rezultand din art. 9 paragraful 1, statele parti vor respecta dreptul pe care il au copilul si parintii sai de a parasi orice tara, inclusiv pe a lor, si de a reveni in propria lor tara. Dreptul de a parasi orice tara nu poate fi limitat decat de restrictiile prevazute de lege si care sunt necesare pentru protectia securitatii nationale, a ordinii publice sau a moralitatii sau a drepturilor si libertatilor altora si care sunt compatibile cu celelalte drepturi recunoscute in prezenta Conventie.

Oferit de www.referat-e.net GRATUIT

Articolul 11

1. Statele parti vor lua masuri pentru a combate transferul ilegal si impiedicarea reintoarcerii copiilor din strainatate.

2. In acest scop, statele parti vor favoriza incheierea de acorduri bilaterale si multilaterale sau aderarea la acordurile existente.

Articolul 12

1 Statele parti vor garanta copilului capabil de discernamant dreptul de a exprima liber opinia sa asupra oricarei probleme care il priveste, opiniile copilului fiind luate in considerare avandu-se in vedere varsta sa si gradul sau de maturitate.

2. In acest scop, se va da copilului, in special, posibilitatea de a fi ascultat in orice procedura judiciara sau administrativa care-l privesc.

Articolul 13

1. Copilul are dreptul la libertatea de exprimare; acest drept cuprinde libertatea de a cauta, a primi si a difuza informatii si idei de orice natura, fara sa tina seama de frontiere, sub forma orala, scrisa, tiparita sau artistica, sau prin oricare alte mijloace, la alegerea copilului.

2. Executarea acestui drept poate fi supusa restrictiilor, dar numai acelora care sunt prevazute de lege si care sunt necesare:

a) pentru respectarea drepturilor omului sau a reputatiei altora,

sau

b) pentru protectia securitatii nationale, a ordinii, a sanatatii si a moralei publice.

Articolul 14

1. Statele parti vor respecta dreptul copilului la libertatea de gandire, de constiinta si religie.

2. Statele parti vor respecta drepturile si obligatiile parintilor sau, dupa caz, ale reprezentantilor legali ai copilului de a-l orienta pe acesta in exercitarea dreptului sus-mentionat de o maniera care sa corespunda dezvoltarii capacitatilor copilului.

3. Libertatea de a-si manifesta religia sa sau convingerile sale nu poate fi supusa decat restrictiilor prevazute de lege si care sunt necesare pentru protectia securitatii, a ordinii, a sanatatii si a moralei publice sau a libertatilor si a drepturilor fundamentale ale altora.

Articolul 15

1. Statele parti recunosc drepturile copilului la libertatea de asociere si la libertatea de reuniune pasnica.

2. Exercitarea acestor drepturi nu poate fi obiect al nici unui fel de restrictii, altele decat cele impuse in conformitate cu legea si care sunt necesare, intr-o societate democratica, in interesul securitatii nationale, al sigurantei sau al ordinii publice sau pentru a proteja sanatatea sau morala publica sau drepturile si libertatile altora.

Articolul 16

1. Nici un copil nu va face obiectul ingerintelor arbitrare sau ilegale in viata sa personala, familia sa, domiciliul sau corespondenta sa si nici al unor atacuri legale la onoarea si reputatia sa.

2. Copilul are dreptul la protectia legii contra unor astfel de imixtiuni sau atacuri.

Articolul 17

Statele parti recunosc importanta functiei indeplinite de mijloacele de informare in masa si vor veghea astfel incat copilul sa aiba acces la o informare si materiale provenind din surse nationale si internationale diverse, cu deosebire cele care vizeaza promovarea bunastarii sale sociale, spirituale si morale, precum si a sanatatii sale fizice si mentale. In acest scop, statele parti:

a) vor incuraja mijloacele de informare in masa de a difuza informatii si materiale care prezinta utilitate sociala si culturala pentru copil si raspund spiritului articolului 29;

b) vor incuraja cooperarea internationala in productia, schimbul si difuzarea de astfel de informatii si materiale provenind din diferite surse culturale, nationale si internationale;

c) vor incuraja producerea si difuzarea de carti pentru copii;

Oferit de www.referat-e.net GRATUIT

d) vor incuraja mijloacele de informare in masa de a tine seama in mod deosebit de nevoile lingvistice ale copilului care apartine unui grup minoritar sau ale copilului autohton;

e) vor incuraja elaborarea de principii directoare corespunzatoare, destinate protejarii copilului impotriva informatiilor si materialelor care dauneaza bunastarii sale, avand in vedere prevederile art. 13 si 18.

Articolul 18

1. Statele parti vor depune eforturi pentru asigurarea recunoasterii principiului potrivit caruia ambii parinti au o raspundere comuna pentru cresterea si dezvoltarea copilului. Raspunderea pentru cresterea copilului si asigurarea dezvoltarii sale revine in primul rand parintilor sau, dupa caz, reprezentantilor sai legali. Acestia trebuie sa se conduca inainte de orice dupa interesul superior al copilului.

2. Pentru garantarea si promovarea drepturilor enuntate in prezenta Conventie, statele parti vor acorda ajutor corespunzator parintilor si reprezentantilor legali ai copilului in exercitarea raspunderii care le revine de a creste copilul si vor asigura dezvoltarea institutiilor, lacaselor si serviciilor pentru ocrotirea copiilor.

3. Statele parti vor lua toate masurile corespunzatoare pentru a asigura copiilor, ai caror parinti muncesc, dreptul de a beneficia de serviciile si institutiile de ingrijire a copiilor pentru care ei indeplinesc conditiile cerute.

Articolul 19

1. Statele parti vor lua toate masurile legislative, administrative, sociale si educative corespunzatoare pentru protejarea copilului impotriva oricarei forme de violenta, vatamare sau abuzuri fizice sau mentale, de abandon sau de neglijenta, de rele tratamente sau de exploatare, inclusiv abuzul sexual, in timpul cat se afla sub ingrijirea parintilor sau a unuia dintre ei, a reprezentantului sau reprezentantilor sai legali, sau a oricarei persoane careia i-a fost incredintata.

2. Asemenea masuri de protectie vor cuprinde, in mod corespunzator, proceduri eficiente pentru stabilirea de programe sociale vizand furnizarea de sprijin necesar copilului si celor carora le-a fost incredintat, precum si pentru alte forme de prevenire, identificare, raportare, retrimitere, anchetare, tratare si urmarire a cazurilor de rele tratamente aplicate copilului descrise mai sus, si vor cuprinde, si in mod corespunzator, proceduri de interventie judiciara.

Articolul 20

1. Orice copil care este temporar sau definitiv, lipsit de mediul sau familial, sau care, in propriul sau interes, nu poate fi lasat in acest mediu, are dreptul la protectie si ajutor special din partea statului.

2. Statele parti vor prevedea pentru acest copil o ocrotire alternativa in conformitate cu legislatia lor nationala.

3. O astfel de ocrotire poate include intre altele, plasarea intr-o familie, "Kafala" din legea islamica, adoptiunea sau, daca e necesar plasarea in institutii adecvate ingrijirii copiilor. In alegerea uneia din aceste solutii este necesar sa se tina seama in mod corespunzator de necesitatea unei anumite continuitati in educarea copilului, ca si de originea sa etnica, religioasa, culturala si lingvistica.

Articolul 21

Statele parti care recunosc si/sau permit sistemul adoptiunii se vor asigura ca interesul superior al copilului este ratiunea primordiala in materie si:

a) vor asigura ca adoptiunea unui copil sa nu fie incuviintata decat de autoritatile competente, care verifica, conform legii si procedurilor aplicabile si pe baza tuturor informatiilor pertinente si viabile, ca adoptiunea poate sa aiba loc avand in vedere situatia copilului in raport cu parintii sai, rudele si reprezentantii legali si, daca este cazul, ca persoanele interesate si-au dat consimtamantul la adoptiune in cunostinta de cauza pe baza unei consultari necesare;

b) vor recunoaste ca adoptiunea in strainatate poate fi considerata ca un alt mijloc de a asigura ingrijirea necesara copilului, daca acesta nu poate fi incredintat unei familii sau nu poate fi ingrijit in mod corespunzator in tara sa de origine;

Oferit de www.referat-e.net GRATUIT

c) vor asigura ca, in cazul adoptiunii in strainatate, copilul sa beneficieze de garantiile si de normele echivalente acelora existente in cazul unei adoptiuni nationale;

d) vor lua toate masurile corespunzatoare pentru a asigura ca, in cazul adoptiunii in strainatate, incredintarea copilului sa nu conduca la un profit material necuvenit persoanelor implicate in aceasta;

e) vor promova, dupa caz, obiectivele prezentului articol, incheind aranjamente si acorduri bilaterale sau unilaterale si se vor stradui, in acest cadru, sa asigure ca incredintarea copilului in strainatate sa fie efectuata de catre autoritatile sau organele competente.

Articolul 22

l. Statele parti vor lua masurile corespunzatoare pentru a asigura ca un copil care cauta sa obtina statutul de refugiat sau care este considerat refugiat in virtutea regulilor si procedurilor de drept international sau national aplicabile, fie ca este singur sau insotit de mama si tata sau de orice alta persoana, sa beneficieze de protectie si asistenta umanitara corespunzatoare pentru a-i permite sa se bucure de drepturile pe care i le recunosc prezenta Conventie si celelalte instrumente internationale relative la drepturile omului sau cu caracter umanitar la care statele respective sunt parti.

2. In acest scop, statele parti vor prevedea, asa cum ele considera potrivit, cooperarea in toate eforturile Organizatiei Natiunilor Unite si ale altor organizatii interguvernamentale sau neguvernamentale competente care colaboreaza cu Natiunile Unite pentru a proteja si ajuta un astfel de copil si a descoperi parintii sau alti membri ai familiei oricarui copil refugiat in vederea obtinerii informatiilor necesare pentru reunificarea familiei sale. In cazurile in care nici un parinte si nici un alt membru al familiei nu poate fi gasit, copilului i se va acorda aceeasi protectie ca oricarui alt copil care este permanent sau temporar lipsit de mediul sau familial, indiferent pentru ce motiv, in conformitate cu prezenta Conventie.

Articolul 23

l. Statele parti recunosc ca un copil handicapat mental sau fizic trebuie sa se bucure de o viata plina si decenta in conditii care sa-i garanteze demnitatea, sa promoveze autonomia si sa ii faciliteze participarea activa la viata colectivitatii.

2. Statele parti recunosc dreptul copilului handicapat de a beneficia de ingrijiri speciale si vor incuraja si asigura, in masura resurselor disponibile, pentru copilul care indeplineste conditiile prevazute si pentru cei care il au in grija, extinderea asistentei pentru care se face cererea, asistenta adecvata conditiei copilului si situatiei parintilor sau a celor care ingrijesc copilul.

3. Recunoscand nevoile speciale ale copilului handicapat, asistenta extinsa conform paragrafului 2 va fi gratuita de fiecare data cand este posibil, tinand cont de resursele financiare ale parintilor lor sau ale celor care ingrijesc copilul va fi conceputa astfel incat sa asigure ca orice copil handicapat sa aiba acces efectiv la educatie, la formare, la servicii de ingrijire a sanatatii, la servicii de recuperare, la pregatire pentru angajare in munca si la mijloace de recreere intr-o maniera care sa conduca la o integrare sociala si o dezvoltare individuala cat se poate de complete, incluzand dezvoltarea sa culturala si spirituala.

4. In spiritul cooperarii internationale, statele parti vor promova schimbul de informatii corespunzatoare in domeniul profilactic al sanatatii, tratamentului medical, psihologic si functional al copiilor handicapati, incluzand difuzarea de informatii privind metode de recuperare, servicii de educare si formare profesionala, ca si accesul la aceste date, in scopul de a permite statelor parti sa amelioreze capacitatile si competentele lor si sa largeasca experienta lor in aceste domenii. In aceasta privinta se va tine seama in mod deosebit de nevoile tarilor in curs de dezvoltare.

Articolul 24

l. Statele parti recunosc dreptul copilului de a se bucura de cea mai buna stare de sanatate posibila si de a beneficia de serviciile medicale si de recuperare. Statele parti se vor stradui sa garanteze ca nici un copil sa nu fie lipsit de dreptul de a avea acces la aceste servicii de ocrotire a sanatatii.

2. Statele parti vor urmari realizarea integrala a acestui drept si, in mod deosebit, vor lua masurile corespunzatoare pentru:

a) reducerea mortalitatii infantile;

b) asigurarea pentru toti copiii a asistentei medicale si ingrijirii sanatatii necesare, accentul fiind pus pe dezvoltarea masurilor primare de ocrotire a sanatatii;

c) lupta contra maladiilor si malnutritiei in cadrul masurilor primare de ocrotire a sanatatii, prin aplicarea tehnologiei usor de procurat si prin furnizarea de alimente nutritive si de apa potabila, tinand seama de pericolele si riscurile de poluare a mediului natural;
d) asigurarea ocrotirii corespunzatoare a sanatatii mamelor in perioada pre- si postnatala;
e) asigurarea ca toate grupurile societatii, in mod deosebit parintii si copiii, sa fie informate, sa aiba acces la educatie si sa fie sprijinite in folosirea cunostintelor de baza despre sanatatea si alimentatia copilului, avantajele alaptarii, igiena si salubritatea mediului inconjurator si prevenirea accidentelor;
f) dezvoltarea masurilor preventive de sanatate, a asistentei parintilor, precum si a educatiei si serviciilor de planificare familiala.
3. Statele parti vor lua toate masurile eficiente corespunzatoare in vederea abolirii practicilor traditionale daunatoare sanatatii copiilor.
4. Statele parti se angajeaza sa promoveze si sa incurajeze cooperarea internationala in vederea asigurarii progresive si deplinei realizari a dreptului recunoscut in prezentul articol. In aceasta privinta se va tine seama, in mod deosebit de nevoile tarilor in curs de dezvoltare.

Articolul 25
Statele parti recunosc copilului care a fost plasat de catre autoritatea competenta pentru a primi ingrijiri, protectie sau un tratament fzic sau mental, dreptul la verificare periodica a tratamentului respectiv si a oricaror altor imprejurari legate de plasarea sa.

Articolul 26
l. Statele parti vor recunoaste oricarui copil dreptul de a beneficia de securitatea sociala inclusiv asigurarile sociale, si vor lua masurile necesare pentru asigurarea deplinei realizari a acestui drept in conformitate cu legislatia lor nationala.
2. Prestatiile trebuie sa fie acordate, cand este cazul, tinandu-se seama de resurse si de situatia copilului si a persoanelor responsabile cu intretinerea sa, ca si de orice alt element aplicabil la solicitarea prestatiei facute pentru un copil sau in numele sau.

Articolul 27
l. Statele parti recunosc dreptul oricarui copil la un nivel de viata adecvat dezvoltarii sale fizice, mentale, spirituale, morale si sociale.
2. Parintilor si oricarei altei persoane care au in grija un copil le revine in primul rand responsabilitatea de a asigura, in limita posibilitatilor si a mijloacelor lor financiare, conditiile de viata necesare dezvoltarii copilului.
3. Tinand seama de conditiile nationale si in limita mijloacelor lor, statele parti vor adopta masurile corespunzatoare pentru a ajuta parintii si alte persoane care au in grija un copil sa valorifice acest drept si vor oferi, in caz de nevoie, o asistenta materiala si programe de sprijin, in special in ceea ce priveste alimentatia, imbracamintea si locuinta.
4. Statele parti vor lua toate masurile adecvate pentru a asigura recuperarea pensiei alimentare a copilului de la parintii sai sau de la alte persoane care au o raspundere financiara fata de el, indiferent daca se afla pe teritoriul lor sau in strainatate. In special, pentru cazurile in care persoana care are o raspundere financiara fata de copil traieste intr-un alt stat decat cel al copilului, statele parti vor promova aderarea la acorduri internationale sau incheierea de asemenea acorduri, precum si adoptarea altor aranjamente corespunzatoare.

Articolul 28
l. Statele parti recunosc dreptul copilului la educatie si in vederea asigurarii exercitarii acestui drept in mod progresiv si pe baza egalitatii de sanse, in special:
a) vor face invatamantul primar obligatoriu si gratuit pentru toti;
b) vor incuraja diferite forme de invatamant secundar, atat general cat si profesional, le vor face deschise si accesibile oricarui copil si vor lua masuri corespunzatoare, cum sunt instituirea gratuitatii invatamantului si acordarea de ajutor financiar in caz de nevoie;
c) vor asigura tuturor accesul la invatamantul superior in functie de capacitatile fiecaruia, prin toate mijloacele adecvate;

Oferit de www.referat-e.net GRATUIT

d) vor face deschise si accesibile tuturor copiilor informarea si orientarea scolara si profesionala;
e) vor lua masuri pentru a incuraja frecventarea scolii cu regularitate si reducerea ratei de abandonare a scolii.
2. Statele parti vor lua toate masurile corespunzatoare pentru a asigura aplicarea disciplinei scolare intr-un mod compatibil cu demnitatea copilului ca fiinta umana si in conformitate cu prezenta Conventie.
3. Statele parti vor promova si incuraja cooperarea internationala in domeniul educatiei, mai ales in scopul de a contribui la eliminarea ignorantei si a analfabetismului in lume si de a facilita accesul la cunostinte stiintifice si tehnice si la metodele de invatamant moderne. In aceasta privinta se va tine in special seama de nevoile tarilor in curs de dezvoltare.

Articolul 29
l. Statele parti sunt de acord ca educatia copilului trebuie sa urmareasca:
a) dezvoltarea personalitatii copilului, a aptitudinilor si a capacitatilor sale mentale si fizice, la nivelul potentialului maxim;
b) dezvoltarea respectului pentru drepturile omului si a libertatilor fundamentale, precum si pentru principiile consacrate in Carta Natiunilor Unite;
c) dezvoltarea respectului fata de parinti, fata de identitatea, limba si valorile sale culturale, precum si fata de valorile nationale ale tarii in care traieste, ale tarii din care poate fi originar si ale civilizatiilor diferite de a sa;
d) pregatirea copilului pentru a-si asuma responsabilitatile vietii intr-o societate libera, in spiritul intelegerii, pacii, tolerantei, egalitatii intre sexe si prieteniei intre toate popoarele si grupurile etnice, nationale si religioase si persoanele de origine autohtona;
e) dezvoltarea respectului fata de mediul natural.
2. Nici o dispozitie din prezentul articol sau din articolul 28 nu va fi interpretata de o maniera care sa aduca atingere libertatii persoanelor fizice sau juridice de a crea si dirija institutii de invatamant, cu conditia ca principiile enuntate in paragraful 1 din prezentul articol sa fie respectate si ca educatia data in aceste institutii sa fie conforma normelor minimale pe care statul le prescrie.

Articolul 30
In statele in care exista minoritati etnice, religioase sau lingvistice sau persoane de origine autohtona, unui copil care apartine unei asemenea minoritati sau este autohton nu i se poate nega dreptul de a avea, in comun cu alti membrii ai grupului sau, propria sa cultura, de a profesa si de a practica propria sa religie sau de a folosi propria sa limba.

Articolul 31
l. Statele recunosc dreptul copilului la odihna si timp liber, la joc si la activitati recreative proprii varstei sale, de a participa in mod liber la viata culturala si artistica.
2. Statele parti vor respecta si vor promova dreptul copilului de a participa in mod deplin la viata culturala si artistica si incuraja asigurarea unor posibilitati corespunzatoare si egale pentru activitatea culturala, artistica, recreativa si de odihna.

Articolul 32
1. Statele parti recunosc dreptul copilului de a fi protejat impotriva exploatarii economice si exercitarii unei munci ce comporta riscuri sau ii impiedica educatia sau ii dauneaza sanatatii sau dezvoltarii sale fizice, mentale, spirituale, morale sau sociale.
2. Statele parti vor lua masurile legislative, administrative, sociale si educative pentru a asigura aplicarea prezentului articol. In acest scop si tinand seama de dispozitiile pertinente ale celorlalte instrumente internationale, statele parti, in mod special:
a) vor prevedea o varsta minima sau varste minime de angajare;
b) vor prevedea o reglementare corespunzatoare a orarelor de lucru si a conditiilor de munca;
c) vor prevedea pedepse sau alte sanctiuni corespunzatoare pentru a asigura aplicarea efectiva a prezentului articol.

Articolul 33

Oferit de www.referat-e.net GRATUIT

Statele parti vor lua masuri corespunzatoare, inclusiv masuri legislative, administrative, sociale si educative pentru a proteja copiii contra folosirii ilicite a stupefiantelor si a substantelor psihotrope, asa cum sunt acestea definite de tratatele internationale pertinente si pentru a impiedica utilizarea copiilor pentru productia si traficul ilicit al acestor substante.

Articolul 34

Statele parti se angajeaza sa protejeze copilul contra oricarei forme de exploatare sexuala si de abuz sexual. In acest scop, statele parti vor lua in special toate masurile corespunzatoare pe plan national, bilateral si multilateral, pentru a preveni:

a) incitarea sau constrangerea unui copil de a fi implicat intr-o activitate sexuala ilegala;

b) exploatarea copiilor in scopul prostitutiei sau al altor practici ilegale;

c) exploatarea copiilor in scopul productiei de spectacole sau de materiale cu caracter pornografic.

Articolul 35

Statele parti vor lua toate masurile corespunzatoare, pe plan national, bilateral si multilateral pentru a preveni rapirea, vanzarea si traficul de copii in orice scop si in orice forma.

Articolul 36

Statele parti vor proteja copilul impotriva oricaror alte forme de exploatare daunatoare oricarui aspect al bunastarii lui.

Articolul 37

Statele parti vor asigura ca:

a) nici un copil sa nu fie supus la tortura, nici la pedepse sau tratamente crude, inumane sau degradante. Pedeapsa capitala sau inchisoarea pe viata fara posibilitatea de a fi eliberat nu vor fi fi pronuntate pentru infractiunile comise de persoane sub varsta de sub optsprezece ani;

b) nici un copil sa nu fie privat de libertate in mod ilegal sau arbitrar. Arestarea, detinerea sau intemnitarea unui copil trebuie sa fie conforma cu legea, nu va fi decat o masura extrema si va fi cat mai scurta posibil;

c) orice copil privat de libertate sa fie tratat cu omenie si cu respectul datorat demnitatii persoanei umane si de o maniera care sa tina seama de nevoile persoanelor de varsta sa. In special, orice copil privat de libertate va fi separat de adulti, afara daca se considera preferabil sa nu fie separat. In interesul superior al copilului si el va avea dreptul de a mentine contactul cu familia sa prin corespondenta si prin vizite, in afara unor cazuri exceptionale;

Articolul 38

1. Statele parti se angajeaza sa respecte si sa asigure respectarea regulilor dreptului umanitar international care le sunt aplicabile in caz de conflict armat si se refera la copii.

2. Statele parti vor lua toate masurile posibile pentru a asigura ca persoanele care nu au atins varsta de cincisprezece ani nu vor participa direct la ostilitati.

3. Statele parti se vor abtine de a inrola in fortele lor armate orice persoana care nu a atins varsta de cincisprezece ani. Atunci cand incorporeaza persoane de peste cincisprezece ani, dar sub optsprezece ani, statele parti se vor stradui sa inroleze cu prioritate pe cei mai in varsta.

4. Conform obligatiei care le revine in virtutea dreptului umanitar international de a proteja populatia civila in caz de conflict armat, statele parti vor lua toate masurile posibile astfel incat sa asigure protectia si ingrijirea copiilor afectati de un conflict armat.

Articolul 39

Statele parti vor lua toate masurile corespunzatoare pentru a promova refacerea fizica si psihologica si reintegrarea sociala a unui copil victima a oricarei forme de neglijare, exploatare sau abuz, a torturii sau a oricarei forme de pedeapsa sau tratament cu cruzime, inumane sau degradante sau a unui conflict armat. Aceasta refacere si aceasta reintegrare se vor desfasura in conditii care favorizeaza sanatatea, respectul de sine si demnitatea copilului.

Articolul 40

l. Statele parti recunosc oricarui copil banuit, acuzat sau dovedit ca a comis o incalcare a legii penale dreptul de a fi tratat intr-un mod corespunzator promovarii simtului sau de demnitate si al valorii personale, care sa intareasca respectul sau pentru drepturile omului si libertatile fundamentale ale altora si care sa tina seama de varsta sa si de necesitatea de a promova reintegrarea sa si asumarea unui rol constructiv in societate.

2. In acest scop si tinand seama de dispozitiile pertinente ale instrumentelor internationale, statele parti vor asigura in special:

a) ca nici un copil sa nu fie banuit, acuzat sau declarat vinovat de o incalcare a legii penale datorita unor actiuni sau omisiuni care nu erau interzise de catre dreptul national sau international in momentul comiterii lor;

b) ca orice copil banuit sau acuzat de o incalcare a legii penale sa aiba cel putin dreptul la garantiile urmatoare:

i) sa fie presupus nevinovat pana ce vinovatia va fi stabilita legal;

ii) sa fie informat prompt si direct de acuzatiile care i se aduc sau, daca este cazul, prin intermediul parintilor sai sau al reprezentantilor sai legali, si sa beneficieze de o asistenta juridica sau de orice alta asistenta corespunzatoare pentru pregatirea si prezentarea apararii sale;

iii) cauza sa fie examinata fara intarziere de catre o autoritate sau o instanta judiciara competenta, independenta si impartiala dupa o procedura echitabila conform prevederilor legii, in prezenta asistentei legale sau a altei asistente corespunzatoare si, daca acest lucru nu este considerat contrar interesului superior al copilului, datorita in special varstei si situatiei sale, in prezenta parintilor sai sau a reprezentantilor legali;

iv) sa nu fie constrans sa depuna marturie sau sa marturiseasca ca este vinovat; sa interogheze sau sa faca sa fie interogati martori ai acuzarii si sa obtina participarea si interogarea martorilor in aparare in conditii de egalitate;

v) daca se dovedeste ca a incalcat legea penala, sa poata face apel cu privire la decizie si la orice masuri luate in consecinta in fata unei autoritati sau a unei instante judiciare superioare competente, independente si impartiale, conform legii;

vi) sa fie asistat in mod gratuit de un interpret daca nu intelege sau nu vorbeste limba utilizata;

vii) cu statutul sau de persoana privata sa fie in mod deplin respectat in toate fazele procedurii.

3. Statele parti se vor stradui sa promoveze adoptarea de legi, de proceduri, crearea de autoritati si institutii special concepute pentru copiii banuiti, acuzati sau declarati ca ar fi comis incalcari ale legii penale si in special:

a) sa stabileasca o varsta minima sub care copiii vor fi considerati ca nu au capacitatea de a incalca legea penala;

b) sa ia masuri, de fiecare data cand este potrivit, si de dorit, pentru a trata acesti copii fara a recurge la procedurile judiciare, cu conditia ca drepturile omului si garantiile legale sa fie respectate in mod deplin.

4. Va fi prevazuta o intreaga gama de dispozitii cum sunt cele de ingrijire, orientare si supraveghere, indrumare, probare, plasament familial, programe de educatie generala si profesionala si alte alternative pentru ingrijirea institutionalizata pentru a asigura copiilor un tratament corespunzator bunastarii lor si proportional cu situatia lor si cu infractiunea.

Articolul 41

Nimic din prezenta Conventie nu va afecta prevederile mai favorabile pentru realizarea drepturilor copilului care pot figura:

a) in legislatia unui stat parte;

sau

b) in dreptul international in vigoare pentru acest stat.

## Partea a II-a

Articolul 42

Statele parti se angajeaza sa faca cunoscute pe larg principiile si prevederile prezentei Conventii, prin mijloace active si corespunzatoare, adultilor si copiilor.

Oferit de www.referat-e.net GRATUIT

Articolul 43

1. In vederea examinarii progreselor inregistrate de statele parti in executarea obligatiilor contractate de ele in virtutea prezentei Conventii, se va institui un Comitet al drepturilor copilului care indeplineste functiile care urmeaza.

2. Comitetul va cuprinde 10 experti de o inalta moralitate si care poseda o competenta recunoscuta in domeniul acoperit de prezenta Conventie. Membrii Comitetului vor fi alesi de statele parti din randul cetatenilor lor si actioneaza cu titlu individual, tinandu-se seama de necesitatea asigurarii unei repartitii geografice echitabile precum si de principalele sisteme juridice.

3. Membrii Comitetului vor fi alesi prin vot secret de pe o lista de persoane desemnate de statele parti. Fiecare stat parte poate desemna un candidat dintre cetatenii sai.

4. Prima alegere a Comitetului va avea loc in termen de maxim sase luni de la data intrarii in vigoare a prezentei Conventii si apoi la fiecare doi ani. Cel putin cu patru luni inaintea datei fiecarei alegeri, secretarul general al Organizatiei Natiunilor Unite va invita statele parti sa propuna candidatii lor intr-un termen de doua luni. Secretarul general va intocmi apoi o lista alfabetica a persoanelor astfel desemnate, indicand statele parti care i-au desemnat si o va comunica statelor parti la prezenta Conventie.

5. Alegerile vor avea loc la reuniunile statelor parti, convocate de secretarul general la sediul Organizatiei Natiunilor Unite. La aceste reuniuni, la care quorumul este constituit din doua treimi din statele parti, persoanele alese in Comitet vor fi cele care obtin cel mai mare numar de voturi si majoritatea absoluta a voturilor reprezentantilor statelor parti prezente si votante.

6. Membrii Comitetului vor fi alesi pe o perioada de patru ani. Ei vor fi realesi in cazul in care candidatura lor este prezentata din nou. Mandatul a cinci membri alesi la prima alegere va lua sfarsit dupa doi ani; imediat dupa prima alegere, numele acestor cinci membri vor fi trase la sorti de catre presedintele reuniunii.

7. Daca un membru al Comitetului decedeaza sau demisioneaza sau declara ca, pentru orice alt motiv, nu-si mai poate exercita indatoririle in cadrul Comitetului, statul parte care a prezentat candidatura lui va numi un alt expert dintre cetatenii sai pentru a ocupa postul vacant pana la expirarea mandatului respectiv, sub rezerva aprobarii de catre Comitet.

8. Comitetul va stabili regulamentul interior.

9. Comitetul va alege biroul sau pentru o perioada de doi ani.

10. Reuniunile Comitetului se vor tine in mod normal la sediul Organizatiei Natiunilor Unite sau in orice alt loc corespunzator stabilit de Comitet. Comitetul se va reuni in mod normal in fiecare an. Durata sesiunilor sale va fi stabilita si modificata, daca este necesar, de reuniunea statelor parti la prezenta Conventie, sub rezerva aprobarii de catre Adunarea generala.

11. Secretarul general al Organizatiei Natiunilor Unite va asigura personalul si serviciile necesare exercitarii efective a functiilor Comitetului creat conform prezentei Conventii.

12. Cu aprobarea Adunarii generale, membrii Comitetului creat conform prezentei Conventii vor primi indemnizatii din resursele Organizatiei Natiunilor Unite in conditiile si modalitatile fixate de Adunarea generala.

Articolul 44

1. Statele parti se angajeaza sa spuna Comitetului, prin intermediul secretarului general al Organizatiei Natiunilor Unite, rapoarte asupra masurilor pe care le-au adoptat si care dau valabilitate drepturilor recunoscute in prezenta Conventie si asupra progreselor realizate in exercitarea acestor drepturi:

a) in termen de doi ani incepand de la dat intrarii in vigoare a Conventiei pentru statele parti interesate;

b) in continuare, la fiecare cinci ani.

2. Rapoartele intocmite conform prezentului articol vor indica, daca este cazul, factorii si dificultatile care afecteaza indeplinirea obligatiilor conform prezentei Conventii. Rapoartele vor cuprinde de asemenea informatii suficiente pentru a oferi Comitetului o intelegere cuprinzatoare asupra aplicarii Conventiei in tara respectiva.

Oferit de www.referat-e.net GRATUIT

3. Un stat parte care a prezentat Comitetului un raport initial cuprinzator nu este obligat sa repete, in rapoartele pe care le prezinta dupa aceea, conform alineatului b) din paragraful 1 al prezentului articol, informatiile de baza comunicate anterior.
4. Comitetul poate cere statelor parti informatii suplimentare importante pentru aplicarea Conventiei.
5. Comitetul va supune la fiecare doi ani, Adunarii generale, prin intermediul Consiliului Economic si Social, rapoarte privind activitatile sale.
6. Statele parti vor asigura publicului din tarile lor un acces larg la rapoartele lor.

Articolul 45
Pentru a promova aplicarea efectiva a Conventiei si a incuraja cooperarea internationala in domeniul vizat de Conventie:
a) Institutiile specializate, Fondul Natiunilor Unite pentru copii si alte organe ale Natiunilor Unite vor avea dreptul de a fi reprezentate la examinarea aplicarii acelor dispozitii din prezenta Conventie care tin de mandatul lor. Comitetul poate invita institutiile specializate, Fondul Natiunilor Unite pentru copii si alte organisme competente pe care le va considera corespunzatoare sa ofere consultanta specializata privind aplicarea Conventiei in domeniile care tin de mandatele lor. Comitetul poate invita institutiile specializate, Fondul Natiunilor Unite pentru copii si alte organe ale Natiunilor Unite sa-i prezinte rapoarte asupra aplicarii Conventiei in sectoarele care tin de domeniul lor de activitate;
b) Comitetul va transmite, daca apreciaza necesar, institutiilor specializate, Fondul Natiunilor Unite pentru copii si altor organisme competente orice rapoarte ale statelor parti ce contin o cerere sau care indica o nevoie de consultanta sau asistenta tehnica insotite, daca este cazul, de observatiile si sugestiile Comitetului care se refera la aceasta cerere sau indicatie.
c) Comitetul poate recomanda Adunarii generale sa ceara secretarului general sa dispuna efectuarea pentru Comitet a unor studii asupra problemelor specifice referitoare la drepturile copilului.
d) Comitetul poate face sugestii si recomandari de ordin general bazate pe informatiile primite in conformitate cu articolele 44 si 45 din prezenta Conventie. Aceste sugestii si recomandari de ordin general vor fi transmise oricarui stat parte interesat si raportate Adunarii generale, insotite, daca este cazul, de comentariile statelor parti.

## Partea a III-a

Articolul 46
Prezenta Conventie va fi deschisa spre semnare tuturor statelor.

Articolul 47
Prezenta Conventie trebuie sa fie ratificata. Instrumentele de ratificare vor fi depuse la secretariatul general al Organizatiei Natiunilor Unite.

Articolul 48
Prezenta Conventie va ramane deschisa aderarii oricarui stat. Instrumentele de aderare vor fi depuse la secretariatul general al Organizatiei Natiunilor Unite.

Articolul 49
1. Prezenta Conventie va intra in vigoare in a treizecea zi dupa depunerea la secretariatul general al Organizatiei Natiunilor Unite a celui de-al douazecilea instrument de ratificare sau aderare.
2. Pentru fiecare stat care ratifica prezenta Conventie sau care adera la aceasta dupa depunerea celui de-al douazecilea instrument de ratificare sau de aderare, Conventia va intra in vigoare in a treizecea zi care va urma depunerii de catre acest stat a instrumentului sau de ratificare sau aderare.

Articolul 50
l. Orice stat poate sa propuna un amendament si sa depuna textul acestuia la secretariatul general al Organizatiei Natiunilor Unite. Secretarul general va comunica propunerea de amendament statelor

parti, cerandu-le sa-i faca cunoscut daca sunt favorabile convocarii unei conferinte a statelor parti in vederea examinarii propunerii si a supunerii ei la vot. Daca in patru luni dupa aceasta comunicare, cel putin o treime din statele parti se pronunta in favoarea convocarii unei astfel de conferinte, secretarul general convoaca conferinta sub auspiciile Organizatiei Natiunilor Unite. Orice amendament adoptat de majoritatea statelor parti prezente si votante la conferinta va fi supus aprobarii Adunarii generale.

2. Un amendament adoptat conform paragrafului 1 al prezentului articol va intra in vigoare dupa ce este acceptat de o majoritate de doua treimi a statelor parti.

3. Atunci cand un amendament intra in vigoare, acesta are forta obligatorie pentru statele parti care 1-au acceptat, celelalte state ramanand legate de dispozitiile din prezenta Conventie si de toate amendamentele anterioare adoptate de ele.

Articolul 51

l. Secretariatul general al Organizatiei Natiunilor Unite va primi si va comunica tuturor statelor textul rezervelor care au fost facute de state in momentul ratificarii sau aderarii.

2. Nici o rezerva incompatibila cu obiectul si scopul prezentei Conventii nu va fi permisa.

3. Rezervele pot fi retrase in orice moment printr-o notificare adresata secretarului general al Organizatiei Natiunilor Unite, care va informa apoi toate statele parti la Conventie. O asemenea notificare va capata efect de la data la care este primita de secretarul general.

Articolul 52

Un stat parte poate denunta prezenta Conventie printr-o notificare scrisa adresata secretarului general al Organizatiei Natiunilor Unite. Denuntarea devine efectiva la un an de la data la care notificarea a fost primita de secretarul general.

Articolul 53

Secretarul general al Organizatiei Natiunilor Unite este desemnat ca depozitar al prezentei Conventii.

Articolul 54

Originalul prezentei Conventii, ale carei texte in araba, chineza, engleza, franceza, rusa si spaniola sunt egal autentice, va fi depus la secretarul general al Organizatiei Natiunilor Unite.

Drept care, plenipotentiarii subsemnati, in mod corespunzator imputerniciti de guvernele respective, au semnat prezenta Conventie.

Oferit de www.referat-e.net GRATUIT